

बृहन्मुंबई महानगरपालिका
सार्वजनिक आरोग्य खाते
किटक नाशक विभाग
किटक नियंत्रण अधिकारी जी / उत्तर

माहिती हस्तपुस्तिकेचा नमुना
माहिती अधिकार अधिनियम 2005 अन्वये

पत्ता :- किटक नियंत्रण अधिकारी, जी / उत्तर विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, जी / उत्तर विभाग
कार्यालय, खो. क्रं. ३२४, हरिश्चंद्र येलवे मार्ग,
दादर (प), मुंबई-४०० ०२८.

१ प्रस्तावना

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५, या अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीकोनातून बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सार्वजनिक आरोग्य खात्याच्या किटकनाशक विभागाची सर्वकष माहिती नागरिकांना होण्यासाठी ही पुस्तिका तयार करण्यात आली.

उद्दिष्टे –

- सर्व नागरिकांना पारदर्शकतेने संपूर्ण माहिती उपलब्ध व्हावी असा या पुस्तिकेचा हेतू आहे.
- सर्व नागरिकांना माहितीचा अधिकार असेल.
- या अधिनियमाखाली या पुस्तिकेमध्ये उपलब्ध नसलेली माहिती एखादया व्यक्तीस हवी असल्यास, इच्छुक व्यक्ती आवश्यक माहितीचा तपशिल इंग्रजी किंवा मराठी भाषेत संबंधित सहाय्यक सार्वजनिक माहिती अधिकारी किंवा सार्वजनिक माहिती अधिकारी हयांच्याकडे ठरवलेल्या शुल्कासह लेखी अर्ज सादर करू शकतात.

या पुस्तिकेत दिलेल्या माहितीमध्ये वेळोवेळी / आवश्यकतेनुसार भर घालण्यात येईल किंवा / आणि फेरबदल करण्यात येईल.

अनुक्रमणिका

प्रकरण	विषय	पृष्ठ क्र.
१	प्रस्तावना संस्था, संस्थेची कार्ये व कर्तव्ये	५-७
२	अधिकारी व कर्मचारी यांचे अधिकार आणि कर्तव्ये	८-१६
३	कार्यपूर्तीसाठी नियम, विनियम, सूचना पुस्तिका आणि अभिलेख	१७
४	धोरणाची आखणी किंवा त्याच्या अंमलबजावणी संबंधात जनतेच्या प्रतिनिधीचा सल्ला किंवा त्यांचे प्रतिनिधित्व करण्याबाबत विद्यमान व्यवस्थेचा तपशील	१८-२०
५	धारणाधीन किंवा नियंत्रणाधीन दस्तऐवजाच्या प्रकारांचे विवरणपत्र	२१
६	घटक म्हणून प्रस्थापित झालेली मंडळे, परिषदा, समित्या व इतर गट याबाबतचे विवरणपत्र	२२-२४
७	माहिती अधिका-यांची नावे, पदनामे व अन्य तपशील	२५
८	निर्णय घेण्याच्या प्रक्रीयेमध्ये अवलंबली जाणारी पध्दत	२६
९	अधिकारी व कर्मचा-यांची निर्देशिका	२७
१०	नियमांतर्गत उपलब्ध असलेल्या भरपाई योजना कार्यप्रणालीसह प्रत्येक अधिकारी व कर्मचा-यांना मिळणारा मासिक मोबदला	२८
११	प्रत्येक अभिकर्तासाठी दिलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (सर्व योजना, प्रस्तावित खर्च आणि वितरण अहवाल यांचा तपशील)	२९
१२	अर्थसहाय्य कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीची पध्दत	३०
१३	संस्थेने दिलेल्या सवलती, परवाने किंवा प्राधिकार पत्रे प्राप्त करणा-यांचा तपशील	३१-४०
१४	संस्थेने आपल्या कार्यपूर्तीसाठी आखून दिलेली प्रमाणपत्रे	४१
१५	इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात उपलब्ध असलेली माहिती	४२
१६	नागरिकांना माहिती मिळविण्यासाठी उपलब्ध सुविधांचा तपशील	४३
१७	इतर उपयुक्त माहिती	४४-४६

पुस्तिका -१

अधिकारी, कर्मचा-यांचे अधिकार व कर्तव्य

किटक नियंत्रण अधिकारी जी/उत्तर विभाग

१	जनमाहिती अधिका-याचे नाव	किटक नियंत्रण अधिकारी
२	पत्ता	बृहन्मुंबई महानगरपालिका जी / उत्तर विभाग कार्यालय, खो. क्रं. ३२४, हरिश्चंद्र येलवे मार्ग, दादर (प.), मुंबई-४०० ०२८.
३	मुख्य कार्यालय	किटकनाशक अधिकारी
४	सलग्न मुख्य खाते	सार्वजनिक आरोग्य खाते
५	कोणत्या कार्यालयात अहवाल करता?	सहाय्यक आयुक्त जी/ उत्तर विभाग
६	भौगोलिक कार्यकक्षा	जी / उत्तर विभाग हद्द पुर्व :- मध्य रेल्वे पश्चिम रेल्वे पश्चिम :- सागरी किनारा किर्ती कॉलेज ते माहिम खाडी दक्षिण :- कामगार क्रिडा केंद्र, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, सिध्दिविनायक मंदिर. उत्तर :- माहिम कॉजवे, एल. बी एस. मार्ग ते माहारष्ट्र वजन काटा पर्यंत मुंबई शहराचा उत्तर मध्य मुंबई म्हणुन हा भाग ओळखला जातो.
७	ध्येय व दृष्टीकोन	किटकजन्य आजाराचे प्रमाण कमीत कमी ठेवणे.
८	उद्दिष्ट	डास, मक्षिका व मुषक इ. नियंत्रण
९	कार्य	जी/ उत्तर विभागातील किटक नियंत्रण
१०	देण्यात येणा-या मुख्य सेवा	डास अळीनाशक, डास व मुषक नियंत्रण
११	स्थावर मालमतेचा तपशिल	निरंक
१२	संस्थेच्या कामाच्या स्वरुपाचा तक्ता	स्वतंत्र तक्ता जोडलेला आहे.
१३	संपर्क क्रंमाक व कार्यालयीन वेळ	दुरध्वनी नं. ०२२ २४३९७८०० विस्तारीत नं. ८८७,९९८ कार्यालयीन वेळ :- सकाळी ७.०० ते दुपारी २.००, खंडीत कर्तव्ये (ब्रेकड्युटी) दु. ३.०० ते सं. ५.३०, दुस-या व चौथ्या शनिवारी भेटण्याची वेळ :- दु. ३.०० ते सं. ५.३०, (सोमवार ते शनिवार दुस-या व चौथ्या शनिवारी वगळून)
१४	साप्ताहिक सुट्टी	रविवार व सार्वजनिक सुट्टी

विभाग स्तर

सहाय्यक आयुक्त

कि.नि.अ.

सहा.कि.ना.अ.

लिपिक (1)

पर्य. कनिष्ठ अवेक्षक

कनिष्ठ अवेक्षक

धुम्र फवारणी दुय्यम निरिक्षक

रोगाणुनाशक दुय्यम निरिक्षक

वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्ता

कामगार / क्षेत्र कामगार

अन. क्रं.	पदनाम	आस्था. अनुसुचीवरील एकूण पदे	आस्था. अनुसुचीवरील कार्यरत पदे	रिक्त पदे
१	किटक नियंत्रण अधिकारी	१	१	-
२	लिपिक	१	१	-
३	पर्य. कनिष्ठ अवेक्षक	१	०	१
४	कनिष्ठ अवेक्षक	१०	१०	-
५	मुषक कनिष्ठ अवेक्षक	१	०	१
६	धुम्र फवारणी दुय्यम निरिक्षक	२	१	१
७	रोगाणुनाशक दुय्यम निरिक्षक	६	३	३
८	मुकादम	२	-	२
९	वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्ता	६	५	१
१०	कामगार/ क्षेत्र कामगार	७६	६०	१६

बृहन्मुंबई महानगरपालिका
सार्वजनिक आरोग्य खाते
किटकनाशक विभाग

1) **प्रस्तावना:-**

सार्वजनिक आरोग्य खात्याचा किटकनाशक विभाग हा पुर्वीच्या मुंबई महानगरपालिकेच्या अस्तित्वात असलेल्या मलेरीया खात्यापासून डॉ.सी.ए.बॅटले यांच्या शिफारशीनुसार स्थापन झालेला आहे. डॉ.सी.ए.बॅटले यांनी त्यांचे सैन्यातील पूर्वाधिकारी कॅप्टन एफ.व्ही.मॅकी, आय.एम.एम. (1908) आणि कॅप्टन ए.जी.मॅकेंड्रीक, आय.एम.एस (1909) आणि इतर यांच्याकडून पुढे हिवताप तपासाचे काम चालू ठेवले होते.

मुंबईमधील हिवताप समस्येमुळे निर्माण झालेले व सध्याची सुध्दा तीच गरज असलेल्या या खात्याचे हिवताप निर्मुलन हेच मुख्य उद्दिष्ट आहे. सध्या हे खाते विविध प्रकारची कामे करीत असले तरीही मुळ हिवताप नियंत्रणाच्या कामाला सतत प्राधान्य देण्यात येते.

2) **कार्यपध्दती:-**

हिवताप वाहक डास नियंत्रणाचे काम थेट राज्य शासनातर्फे केले जाते व उपद्रवी डासांचे नियंत्रण हे स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे अनिवार्य कर्तव्य आहे. परंतु मुंबईमध्ये दोन्ही समस्यांचे नियंत्रण बृहन्मुंबई महानगर पालिकेद्वारा करण्यात येते.

अग्रक्रमाने किटकनाशक शाखेची विविध कार्ये खालील प्रमाणे.

1) **डास नियंत्रण-**

- अ) हिवताप वाहक डास नियंत्रण
- ब) डेंगु रक्तस्त्राव ताप वाहक डास नियंत्रण
- क) उपद्रवी डास नियंत्रण (हत्तीरोग वाहक)

2) **मक्षिका नियंत्रण**

3) **मुषक नियंत्रण**

अ) **हिवताप वाहक डास नियंत्रण :-**

हिवताप हा जनमानसात पसरणारा आजार असून तो प्लास्मोडीयम जातीच्या जंतुमुळे होतो व बाधित एनॉफिलिस मादिच्या चावल्यामुळे पसरतो.

मेजर जनरल कॉवेल यांनी त्यांच्या "मलेरीया इन मुंबई 1928" अहवालात केलेले विधान, मुंबईमधील क्षेत्रिय, लोकसंख्या, जीवनशैली, राहणीमान, विकास व जलद नागरीकरण ई. मध्ये मोठया प्रमाणामध्ये बदल होऊन सुध्दा आजही खरे ठरते.

मुंबईमध्ये नैसर्गिक हिवताप नाही, त्याचे मुख्य कारण म्हणजे मुंबईमध्ये नैसर्गिक प्रवाहाचा असलेला अभाव. मुंबई बेटावर फक्त एनॉफिलिस स्टीफेन्सी जातीच्या डासांपासून हिवताप पसरविला जातो व त्याची उत्पत्तीस्थाने केवळ मनुष्यनिर्मित आहेत. एनॉफिलिस हा भारतामधील असा एक डास आहे, जो मोठ्या शहरातील जीवनमानानुसार डासोत्पत्तीस्थाने स्वीकारतो. इतर एनॉफिलिस वाहक डासांना आवश्यक अशी डासोत्पत्ती स्थाने शहरी विभागात उपलब्ध होऊ शकत नाहीत. भारतामध्ये एनॉफिलिस स्टीफेन्सीची उत्पत्ती विहीरीमध्ये व पाण्याच्या टाक्यांमध्ये उत्तमरीत्या होते व जोपर्यंत ही व इतर अशा प्रकारची डासोत्पत्ती स्थाने डास प्रतिबंधक होत नाहीत, तोपर्यंत हा डास शहरांमध्ये झपाट्याने वाढतच राहील.

वरील बाबींच्या आधारावर व एनॉफिलिस स्टीफेन्सी या डासाला पुनरावर्तित केलेले स्वच्छ पाणी आवश्यक असते, हे विचारात घेऊन वाहक डास नियंत्रण आराखडा खालील प्रमाणे.

- 1) डास उत्पत्तीस्थाने कमी करणे.
- 2) अभियांत्रिकी पध्दती (मोठ्या व छोट्या स्वरूपाची कामे करून संभाव्य डास उत्पत्तीस्थाने पूर्णपणे कमी करणे)
- 3) जीवशास्त्रीय पध्दती – प्राणी शास्त्रीय व वनस्पतीशास्त्रीय
- 4) किटकनाशक पध्दती
- 5) कायदेशीर कारवाई

समाजाचा सहभाग हा कोणत्याही सार्वजनिक आरोग्य कार्यक्रमाचा अविभाज्य घटक आहे. मुंबईसारख्या महानगरामध्ये विशेषतः हिवतापाचा विचार करता प्रशासन फक्त सार्वजनिक शिक्षण देऊन समाजाच्या सहभागावर अवलंबून राहू शकत नाही. वाहक डासांच्या जीवशास्त्रातील वस्तुस्थिती पहाता, समाजाचा अनिवार्य सहभाग हा कायदेशीरपध्दती अवलंबून संपादन करण्यात आला आहे. वाहक डास नियंत्रणाकरीता कायदेशीर बाबींचा अवलंब करणारे त्यावेळचे मुंबई राज्य हे पहिले प्रशासन होते.

(१)

विभाग :- जी / उत्तर

परिसर :- ९.०७ स्क्वेअर कि.मि.

हद्द

पुर्व :- मध्य रेल्वे पश्चिम रेल्वे

पश्चिम :- सागरी किनारा किर्ती कॉलेज ते माहिम खाडी

दक्षिण :- कामगार क्रिडा केंद्र, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, सिध्दिविनायक मंदिर

उत्तर :- माहिम कॉजवे, एल. बी एस. मार्ग ते माहाराष्ट्र वजन काटा पर्यंत

विभाग	कार्यक्षेत्र नं.	कार्यक्षेत्र प्रमाणे हद्द
जी/ उत्तर	१	<p>पुर्व : - गोखले रोड (द) गोखले रोड (उ.)</p> <p>पश्चिम : - अरबी सागरी किनारा, वीर सावरकर मार्ग</p> <p>उत्तर : - रानडे रोड ते हिन्दु स्मशान भुमी</p> <p>दक्षिण : - काकासाहेब गाडगीळ मार्ग</p>
	२	<p>पुर्व :-एस. के. बोले रोड, गोखले रोड,</p> <p>पश्चिम :- आर. सी. जावळे मार्ग ते बी. एस. रोड.</p> <p>उत्तर :- मध्य रेल्वे पटरी</p> <p>दक्षिण :- काकासाहेब गाडगीळ मार्ग ते एस. बी. रोड</p>
	३	<p>पुर्व :-आर. सी. जावळे मार्ग ते एस.के. बोले रोड</p> <p>पश्चिम :- गोखले रोड ते एन. सी. केळकर मार्ग</p> <p>उत्तर :- सेनाभवन, दादर</p> <p>दक्षिण :- प. दादररेल्वे स्थानक व प. माटुंगा रेल्वेस्थानक</p>
	४	<p>पुर्व :-एन. सी. केळकर मार्ग ते एल. जे. रोड</p> <p>पश्चिम :- एल. जे. रोड ते टी. एच. कटारीया मार्ग</p> <p>उत्तर :- टी. एच. कटारीया मार्ग ते एस. बी. मार्ग</p> <p>दक्षिण :- एस. बी. मार्गते एन. सी. केळकर मार्ग</p>
	५	<p>पुर्व :-डी. एल. वैद्य रोड, सेना भवन ते दादासाहेब मार्ग</p> <p>पश्चिम :- शिवाजी पार्क रोड नं. ३ ते डॉ. राऊत मार्ग</p> <p>उत्तर :- केळूसकर मार्ग, एल. जे. मार्ग वीर सावरकर मार्ग</p> <p>दक्षिण :- डॉ.एम. बी. राऊत रोड, पी नाईक रोड, गोपीटाँक रोड दिलीप गुप्ते रोड</p>
	६	<p>पुर्व :-व्ही. एस. रोड</p> <p>पश्चिम :- एल. जे. रोड</p> <p>उत्तर :- माहिम कॉजवे</p> <p>दक्षिण :- टी. एच. कटारीयामार्ग</p>
	७	<p>पुर्व :-एल. जे. रोडतेटी. एच. कटारीया मार्ग</p> <p>पश्चिम :- एम. एम. सी. रोड ते एल. जे. रोड</p> <p>उत्तर :- एस. बी. मार्ग ते एम. एम. सी. रोड</p> <p>दक्षिण :- टी. एच. कटारीयामार्गतेएस. बी. मार्ग</p>
	८	<p>पुर्व :-टी. एच. कटारीया मार्ग ते ९० फ्रिट रोड वेस्टन रेल्वे लाईन ते एल. जे. रोड ते</p> <p>पश्चिम :- रेती बंदर कोळी वाडा</p> <p>उत्तर :- माहिम कॉजवे</p>

	दक्षिण	: - एम. एम. सी. रोड
९	पुर्व	: - सायन रेल्वे स्थानक
	पश्चिम	: - राजीव गांधीनगर
	उत्तर	: - माहिम खाडी
	दक्षिण	: - धारावी मेनरोड
१०	पुर्व	: - भगत सिंग नगर
	पश्चिम	: - शेट वाडी स्लम क्रोस रोड
	उत्तर	: - नेटावाला कंपाऊड ९०फ़िट रोड
	दक्षिण	: - टाटापावर ते ६०फ़िट रोड
११	पुर्व	: - सायन रेल्वे स्थानक, लक्ष्मी बाग
	पश्चिम	: - धारावी कोळीवाड
	उत्तर	: - सायन बांद्रा रोड
	दक्षिण	: - संत ककय्या मार्ग

ब) **रक्तस्त्रावी डेंगु वाहक डास नियंत्रण :-**

मुंबईमध्ये तीन प्रकारचे एडीस डास (एडिस इजिप्ती, एडिस अल्बोपिक्टस व एडिस व्हिट्टस) आढळतात. या पैकी एडिस इजिप्ती डेंगुचा प्रसार करण्यामध्ये वाहक म्हणून मुख्य भाग घेतात. (रक्तस्त्रावी डेंगु तापाच्या विषाणूंचा प्रसार बाधित रूग्णाकडून निरोगी व्यक्तीला होतो) या डासांच्या सवयी व मुळ स्थाने अशी आहेत की, फक्त त्यांची तात्पुरती उत्पत्ती स्थाने नष्ट करून व मर्यादीत धुम्रफवारणी करून सुध्दा पावसाळ्यात अथवा ठराविक ठिकाणच्या रोग उद्रेकाला आळा बसू शकतो.

जी / उत्तर विभागातील झोपडपट्टी

झोपडपट्ट्यामध्ये डेंग्यु रोगावर नियंत्रणासाठी एडिस सर्वे कार्यक्रम .	
क. अवेक्षक विभाग	झोपडपट्टीचे नाव
1	कवळी वाडी, रायचंद वाडी १ व २, जोगेश्वरी वाडी, गुलमोहर वाडी, वज्रेश्वरी वाडी, मयेकर वाडी, चंद्रकांत वाडी, दुलम वाडी, डी. डी. ठाकूर वाडी, कलकत्तावाला चाळ, हेदकर वाडी,
२	उपेंद्र नगर, कपरादेवी झोपडपट्टी, केसरी चाळ, दुध वाला चाळ, ढोलकवाला चाळ, अबु गेनी चाळ, पद्य वाडी, चोधरी वाडी,
3	दळवी वाडी, चेतन हनुमान, शिवशक्ती, कमला रामन नगर, पाटील वाडी, विद्दल वाडी,

	बोकड वाडी, कवळी वाडी.
4	राऊत वाडी, मिरींडावाडी, जे. के. सांवत रोड ते बी. जी. रोड, सेनकर वाडी, एस. बी रोड, माटुंगा रोड स्टेशन, मिरींडावाडीते कासर वाडी, पी. टी. रोड, चीनी चाल, मयेंक वाडी, टॅकल वाडी, जोशीवाडी, पाटिल वाडी, मनभव चाळ.
5	पेंडनेकर वाडी, केणी वाडी, कोवळी वाडी, राव वाडी, जय हिन्द चाळ, बी. एम. सी. चाळ, जागीर बाग,
6	फर्नांडीस चाळ, पार्वती वाडी, पारकर वाडी, रहिमाबाई बाग, कापड बाजार, लोहार चाळ, गाय वाडी, बालमीया लेन, किल्ला कंपाऊड, दर्गा स्ट्रीट, वांज्जी वाडी.
7	गिरगावकर वाडी, मूळे वाडी, नारीयल वाडी, जरीवाला चाळ, राऊत वाडी.
8	एस. व्ही. पी. नगर, गणेश नगर, आझाद नगर, मिलींद नगर, नित्यानंद नगर, माटुंगा लेबर कॅम्प, कमला नगर, नथु शेट वाडी, शाहू नगर, संजय नगर, कामगार चाळ, रेती बंदर, नया नगर, जनता सेवक संघ.
9	नाईक नगर, प्रम नगर, शास्त्री नगर, राजीव गांधी नगर, काळा किल्ला, सगम नगर, पारसी चाळ, कोळी वाडा, राजाभाई कंपाऊड, कल्याण वाडी, हयात कंपाऊड, नारंग कंपाऊड, व्ही. के. वाडी,
10	शेट वाडी, मदिना नगर, बदनाम बस्ती, कुंचीकुर्वे नगर, इंदिरा नगर, नवाब नगर, आन्ना नगर, मुसलीम नगर, कुंभार वाडा, वालकर चाळ, लालगंगाधर चाळ, जीवन ज्योती रहिवासी संघ,
11	संगम गल्ली, वाघरी वाडा, मुसलीम नगर, लक्ष्मी बाग, केळा वखार, सोशल नगर, साई बाबा नगर, शिवनेरी रहीवासी संघ, गणेश नगर, गोपीनाथ कॉलनी, इंदिरा कुरेशी नगर, शास्त्री नगर, ढोर वाडा, एम. पी. नगर, बालाजी नगर, शिवशक्ति नगर, बसवेश्वर नगर.

क) उपद्रवी डास नियंत्रण (हत्ती रोग वाहक) :-

उपद्रव देणाऱ्या डासांमध्ये क्युलेक्स क्वीनक्यूफॅसिएंटस जातीचा मुख्य डास आहे, जो हत्तीरोगाचा सुध्दा वाहक आहे. ह्या डासाची उत्पत्ती प्रदुषित पाण्यामध्ये होते. उघडी गटारे, नाले, सेप्टिक टँक, सखल जागा, गवाताचे भूखंड, सार्वजनिक संडासच्या टाक्या, पावसाळी पाणी जाण्यासाठी बांधलेल्या गटाराच्या प्रवेश जाळ्या इत्यादी. या डासांचे नियंत्रण हे जवळ जवळ हिवताप वाहक डासांसारखेच आहे. फक्त डासोत्पत्तीस्थाने व त्यांचे आकार यामध्ये फरक आहे.

कि. नि. अ. जी / उत्तर चा साप्ताहिक हिवताप निर्मुलन अळीनाशक कार्यक्रम

सेक्शन क्र.	सोमवार	मंगळवार	बुधवार	गुरुवार	शुक्रवार	शनिवार
१	एफ. पी. न. ९९३ ते कृपासिद्धि, शिल्पा कुंज ते बी. एम. कोळीवाडा, गोपाळ मॅशन ते सिल्वर अपार्टमेंट, अकूर सोसायटी ते कंथरीया ट्रस्ट, विश्वकूटीर ते कामना सोसायटी, सिद्धिविनायक मंदिर ते चिनाच भट्ट चाळ. नुनास हाऊस ते डी. डी. ठाकुर वाडी.	मेहेर हॉल ते रामकृष्णा, फ्रांसीस हेवन ते अवर लेडी, अल्फा ते खामदर पार्क, प्राशांत ते दया निवास, कॉलेज वाडी ते बी. एस. एन. एल. स्टाफ, मयुर बिल्डींग ते मनाली, श्री. साईप्रभादेवी ते ठाकुर वाडी,	श्रीमाया ते सर्वमंगल, उषा सोसायटी ते सुलभसौचाय, आदि हाऊस ते कश्मिरीया, प्रफुल्ल पाटकर, अमर हिंद ते मयुर बिल्डींग, स्विता ए, बी ते सुजाता निवास, दादर तेजस	एम. टी. एन. एल. ते कुबल निवास, कृष्ण कृपा ते सत्य कुंज, मदर सोसायटी ते समर्थ सोसायटी, आर्दश बिल्डींग ते आशिर्वाद बिल्डींग	इंदु भवन ते मेहेर पाटील मेशंन ते परिसर लक्ष्मी टेरेस ते सरस्वती निवास, पांडूरंग निवास, भक्ती बिल्डींग, साधना बिल्डींग, काल पार्क सोसायटी, सरोज सदन, अकलेश्वर सदन ते अँनथोनी डिसिल्वा हास्कूल	पार्क आप. ते सागर शिल्पा, मालिक कृपा सागर ते प्लॉट नं. ११५१, विद्याधर हॉल ते दादा प्रसाद, सुर्यवंशी हॉल ते चैत्य भुमी, रायगड सोसायटी ते किर्ती कलेज, गोपाळ भवन ते मिरिंडा सोसायटी, धुरु सोसायटी ते शांती सदन
२	उपेंद्र नगर ते दादर पंपीग ते मनपा गॉरेज ते फुल मार्केट ते कामगार क्रिडा भवन ते आंबेडकर नगर ते कापरादेवी झोपडपट्टि	काकासाहेब गाडगीळ ते ह्युमान नगर, केसरी चाळ ते ढोलक वाला चाळ, शिवशक्ती इमारत ते पी.एस. के. बांधकाम, कैलास इमारत ते मसजीद गल्ली, वागेश्वरी वाडा ते शारदा आश्रम	नाताळवाला चाळ ते रॉयल टाक्स, मयुर इमारत ते वृचर बांधकाम, देसाई हॉस्पिटल ते कालीकादास दर्शन ते नवनीत ते शारदा	जय गोपाल कारखाना ते हैदवलकर वाडी, चीतळे पथ, रत्न अपा. यशोधन हॉस्पिटल, सर्वेदय ते अशोक वाडी, सहकर सोस.	अथ कुंभ सोस. ते मनपा शाळा, वर्तक हॉल पोर्तुगी चर्च, एस के बोले रोड.	राधा निवास ते नजरत हाऊस, प्रियदर्शनी ६७ए ते कोहिनुर ऑप कार्यालय, विजय नगर ते दादर कंपाऊड, कबुतर खाना ते जैन मंदिर ते बाटलीवाल चाळ ते तेंडूलकर

		शाळा, मदानी इस्टेट ते अलद्रा इमारत, म्हात्रेपेन कंपाऊड	इमारत, पोलीस वसाहत			इमारत ते देवारे हाऊस
३	रेल्वे कॉलनी ते दळवी नगर , डॉ. जावळे मार्ग ते एन. सी. केळकर मार्ग ते डिसिल्व्हा मार्ग ते सेनापती बापट मार्ग ते रानाडे रोड ते नक्षत्र मॉल	रेल्वे दादर माटुंगा. एन. सी. केळकर मार्ग, प्लाझा छबिलदास मार्ग रानडे रोड ते सेनापती बापट मार्ग	एस. के. बोले मार्ग, गोखले नॉर्थ मार्ग, ज्ञानमंदिर मार्ग, जैन हेल्थ सेंटर डिसिल्व्हा स्कुल	आर.के वैद्य रोड, एन. सी. केळकर मार्ग, आर.के वैद्य, रानडे रोड ते पी. एल. काळे मार्ग गोखले रोड ते रानडे रोड	एन. सी. केळकर मार्ग, रानडे रोड, एन. सी. केळकर मार्ग, डी. एल. वैद्य पाटील वाडी एन. सी. केळकर मार्ग ते कामदेव इमारत	गणेश पेट लेन , राम मारुती रोड, एन. सी. केळकर मार्ग, डी. एल. वैद्य रोड ते रानडे रोड
४	राऊत वाडी, जे. के. सांवत मार्ग, बाळगोवींदास मार्ग, मिरिंडा वाडी, ख्रिश्च वाडी, प्लाझा सिनेमा मनपा जी/ उत्तर कार्यालय	शंकर वाडी, पतरा शेड, सेनापती बापट मार्ग ते माटुंगा रोड रेल्वे स्थानक ते देवकी वाडी, रुपारेल कॉलेज, डेव्हीड ससून शाळा	मिरांडावाडी ते कासारवाडी, पद्माबाई ठक्कर रोड, जे. के. सांवत मार्ग.	सखाराम किर मार्ग ते बाळगोविंदास मार्ग, टायकल वाडी ते भगत गल्ली	कोहिनुर मिल ते किणी चाळ , पद्माबाई ठक्कर रोड, लेडी जमशेदजी रोड ते टी. एच. कटारीया मार्ग	मयंक वाडी, टायकलवाडी, पाटील वाडी, टी. एच. कटारीया मार्ग, लेडी जमशेदजी रोड, भगत गल्ली, मनभाऊ चाळ
५	शिव सेना भवन शिवाजी पार्क, फडके प्रयोग शाळा, बँक ऑफ महाराष्ट्र, डि. एल. वैद्य रोड, दादासाहेब रेगे मार्ग, गोखले रोड, देशपांडे रोड	जीप्सि हॉटेल, बालमोहन शाळा, ज्ञानेश्वर मंदिर, एम. बी. राऊत रोड, केळूसकर रोड ते दादासाहेब रेगे मार्ग	पेट्रोल पंप शिवाजी पार्क आस्वाद हॉटेल, हरी निवास, नाना नानी पार्क, बालमोहन नर्सरी, लेडी जमशेदजी रोड, एम. बी. राऊत,	शिवाजी पार्क ते महापौर निवास ते रतन प्रिया इमारत, केळूसकर रोड, स्वा. वीर सावरकर रोड, एम. बी. राऊत	शिवाजी पार्क मैदान तुळसकर गॅरेज, राजा राणी चौक पाटील वाडी, केळूसकर रोड एम. बी. राऊत, पां. नाईक मार्ग, लेडी	कॉर्नर चेंबर्स, पाटील आप. केणी वाडी, कटारीया सोसायटी, अल्ट्रा सोसायटी, गोपी टॉक रोड, दिलीप गुप्ते रोड, स्वा. वीर सावरकर रोड, पां. नाईक

			केळूसकर रोड		जमशेदजी रोड,	मार्ग
६	लेडी जमशेदजी रोड, शोभा हॉटेल ते व्हिक्टोरिया शाळा, शितलादेवी मंदिर रोड, बोटावाल इमारत, दिलीप गुप्ते रोड, गजानन सोसायटी ते माहिम प्रसुती गृह, टी. एच. कटारीया मार्ग, माहिम पोस्ट कार्यालय, प्रकाश कोटनीस मार्ग, बी. एस. एन. एल. वसाहत.	स्वा. वीर सावरकर रोड, हिंदुजा रुग्णालय, धोते उद्यान, स्वा. वीर सावरकर रोड, भारत पेट्रोल पंप, प्रकाश कोटनीस मार्ग, विद्यालक्ष्मी इमारत, दिलीप गुप्ते रोड, आर. बी. आय. वसाहत,टी. एच. कटारीया मार्ग, मनोकामना	लेडी जमशेदजी रोड, शितलादेवी मंदिर रोड, भारत पेट्रोल पंप, कापड बाजार, ग्रीनलॉड इमारत, न्यु क्विन लॉड सोसा., युनीटि बांधकाम, पाकीजा बेकरी, शितलादेवी मंदिर रोड ते रोजब्लाझम ते वाडीया संस्था रुग्णालय	लेडी जमशेदजी रोड, वांझे वाडी, ईद्यु मंझिल, कापड बाजार, हॉटेल सौदी ते गाय वाडी, कापड बाजार, ते गोपाळ भवन	लेडी जमशेदजी रोड ते मिड्लॉड हॉटेल ते आर. सी. माहीम शाळा, बालमिर्यो लेन , खांडवाणी ते ५ स्पाईस हॉटेल, स्वा. वीर सावरकर रोड.	माहिम पोलिस ठाणे ते पोलिस वसाहत, अल हुसेन सोसा. ते मोठा दर्गा, स्वा. वीर सावरकर रोड, अफझल मिठाईवाल ते वाहतुक चौकी
७	निवेदन सोस. ते भिका निवास, दामाजी पेट्रोल पंप ते गुटाघर झवेरी रुग्णालय ते श्रीकृष्ण निवास ते लक्ष्मीरतन कंपाऊड ते बी.एस. एन. एल सी. वींग, राऊत	कर्नाटक संस्था ते कर्नाटक सोसा. शांति सोसा. डी. ते ई वसाहत मिना हाउस ते अनिता विहार, ते बॉम्बे टेलीफोन कॉलनी ते बी. टी. एफ. ते व्ही. टी. सी.ए. ते माधवि सोस. ते	भारत पेट्रोल पंप, मेन मेशन, शेहरा इमारत, केसरी टुरिस्ट, कमल निवास, पवन इमारत ते रोज इमारत, मुच्यल	हिमालया स्टाइस ते पेट्रोल पंप ते विता जनता ते मेशन गिरगावकर वाडी, मेहता पार्क ते इंडियन हाउस , मोरीव्हीला ते	उत्पाल पार्क उद्योग रंग उद्योग ते येश प्रभात अनेक्स ते शुभम बंगला शिहला मेशन ते निलम सोसायटी परम मेशन ते लीली रसे इमारत डिगनीटी सोसायटी ते न्यु	मेघ मल्हार सोसायटी ते खान इस्टेट एफ विंग गार्डन पार्क ते मेस्त्री निवास, विश्राम इमारत ते माहिम मेशन, बी- विभाग ते ए-विभाग ते

	वाडी चाळ ते ओम गॉलक्सी काकड इंदू ते ओम स्लिव इमारत, हाऊस, हाऊस, सदन	बातंग ते पलानी न्यु इरा मिल, संत घाडगे उद्यान ते अमरदीप सोसा.	कॉलनी, बेडेकर भवन ते आनंद इमारत ते जिवन सोस.	माहिम स्टेशन ते व्हीक्टोरिया विकास.	उद्योग मंदिर कास लेन सोसायटी ते मुळेवाडी हिरो होंडा ते फातिमा हाऊस देवदर्शन सोसायटी ते परिरा अनेक्स जॉनस ते एम डी सोसायटी	व्हीक्टोरिया हाऊस ते सेंट अँथोनी हाऊस, जेसोफ फातीमा इमारत, कृपेश महल ते राजेंद्र हॉटेल, गणेश भवन ते सर्मथ सदन युनीक हाऊस ते स्विट होम, हर्ष-महेश भवन ते निर्वन बेटानी इमारत ते श्रीसाईश्रद्धा सोसायटी
८	पश्चिम रेल्वे वसाहत ते एस. व्ही. पी. नगर, मध्य रेल्वे वसाहत, गणेश नगर ते न्यु गणेश नगर संजय गांधी नगर ते आझाद नगर ते ए, बी, सी, डी, विभाग	मिलिंद नगर ते नित्यानंदन नगर ते प्रथमेश सोसायटी ते १९५८ इमारत ते १९६० ते १९६३ इमारत, आनंद सोसायटी ते डॉ. आंबेडकर नगर रतनमहल टॉवर ते गितांजली नगर, आनंद नगर ते वाल्मीकी नगर	पंशील नगर, एफ विभाग चाळ, आर पी नगर, जस्मीन रोड, एव्हरशार्डिन टॉवर, कमला नगर, आझाद नगर ते डायमंड नगर, माहिम भगर डेपो	एम. एम. सी. रोड ते एम. एम. सी. क्रॉस रोड कबरस्थान ते राम कुंजवाणि रोड, एल. जे. क्रॉस रोड ते कलानी हायस्कुल, सोनावाला अर्गोरी रोड ते एल. जे. रोड	नवजीवन सोसायटी, एस. बी. रोड ते मोरी रोड माहिम चर्च ते माहीम बेस्ट आगार ते एल. जे. रोड स्लम ते सागर दर्शन इंदिरा नगर ते जनता सेवक रहिवासी संघ ते शिवराम मास्टर वाडी	नया नगर ते रहेजा रुग्णालय मार्ग ते प्रकाश नगर ते माहिम पोलिस वसाहत ते माहिम मच्छिर वसाहत ते रामगड स्लम ते विवेकानंद उद्यान ते सानिध्य स्लम ते माहिम रेती बंदर ते एल. जे. रोड
९	सायन रेल्वे स्थानक ते नाईक नगर ते प्रम नगर ते पी. जी. पी.	बेस्ट वसाहत ते टी-जंशन ते माहिम लेवल सिग्नल ते तेवर	अबुबकर चाळ ते धारावी मेन रोड ते आगर	सकिराबाई चाळ ते गाडगेबाबा मार्ग ते गणेश	खिर्मींग पूल कोळीवाडा ते राजाबाई कंपाऊड,	मनपा कामगार वसाहत ते पंपीग कामराज नगर ते सायन

	वसाहत बेस्ट डेपो ते आर. जी. नगर	नगर	वाडी ते क्रॉस रोड ते नागरी सोसायटी ते रमेशवाडी	विद्यामंदिर ते आगाशीवाडी ते क्रॉस रोड ते सत्यम शिवम बिल्डींग	नवरंग कंपाऊड, धारावी मेन रोड	बांद्रा लिंक रोड
१०	शेटवाडी ते मुरुगन चाळ ६० फिट रोड ते बदनाम बस्ती मनपा मैदान ते अबुद्य बँक ते एल बी एस बांधकाम एस. के. रोड ते मोठा नाला	नेत्रवाला कंपाऊड ते मुसलीम नगर स्लम ते निता बांधकाम न्यु भारत, जनता सोसायटी इंदिरा नगर स्लम	कामराज हायस्कूल ९० फिट रोड ते कुंचिकुर्वे नगर स्लम शांती बांधकाम, भारतीय बांधकाम, सदाबहार बांधकाम, गौसिया मस्जीद, निलकम सोसायटी	मनपा दवाखाना, ९० फुट रोड, राजीव गांधी नगर ते कूभारवाडा १ ते ५, भया चाळ, लोकमान्य चाळ, ६० फुट रोड एम. सी. बी. बेस्ट विद्युत प्रवाह टाटा विद्युत प्रवाह, मनपा शाळा शालीमार कारखाना	रायबाग बांधकाम ते मस्जीद रेल्वे कंपाऊड स्लम ते ट्राझिट कॉम्प वेलकरवाडी चाळा कबरस्थान गणेश चाळ	पोलीस स्टेशन ९० फूट रोड ते ट्राझिट कॉम्प ते विभाग नं १ ते १० धोबी जिवनज्योत संघ, विजय नगर, ट्राझिट कॉम्प परिसर
११	साहिल हॉटेल संगम गल्ली, सलमान हॉटेल, ९० फूट रोड, लक्ष्मीबाग, काळा किल्ला	संकल्पना इमारत, सायन बांद्रा लिंक रोड, गाबीया नगर ते शस्त्री नगर ते कल्पतरु बांधकाम	कल्पतरु बांधकाम ते शिवसेना शाखा धारावी मेन रोड, मुकूंद नगर, डांबर कंपाऊड, सायन बांद्रा लिंक रोड	गोपीनाथ वसाहत, ते ९० फूट रोड, शस्त्री नगर ते ढोरवाडा ते म. गांधी नगर ते ९० फूट रोड	सलमान हॉटेल, ९० फूट रोड, साई बाबा नगर सोशल नगर, म. गांधी नगर रोड, शिवनेरी रहीवासी संघ	वल्भ सोसायटी ९० फूट रोड, साळवी हॉटेल, सुभाष नगर ते गाडगे मार्ग

ड) **मक्षिका नियंत्रण :-**

मनुष्याशी फार जवळ असणाऱ्या किटकांपैकी, माशी हा वर्षभर मुबलक प्रमाणात आढळणारा एक किटक आहे. माशी असणे हे अनारोग्याचे द्योतक आहे व त्यांची संख्या ही, अनारोग्य किती प्रमाणात आहे हे दर्शविते.

मुंबईत आढळणाऱ्या मस्का डोमॅस्टीका माशिला घरगुती माशी म्हणून ओळखली जाते. तीची उत्पत्तीस्थाने जसे घोड्याचे शेण, कचरा, सडणारे खाद्य व भाज्या इत्यादी अशी आहेत. राहण्याची घरे, खाद्यगृहे, रुग्णालये, गुरांचे गोठे, प्राणीवधगृहे, कचरापेट्या, बाजार इत्यादी ठिकाणी माशा विपुल प्रमाणात असतात. माशीचा उत्पत्ती कालावधी पर्यावरणातील परिस्थिती व उत्पत्ती स्थाने या प्रमाणे बदलत असतो.

माशी टायफाईड, डाय-हीया, डिसेंट्री, कॉलरा, ग्रॅस्ट्रोइंट्रायटीस, डोळे येणे (कंजक्टीव्हायटीस) इ. रोग पसरविते. विविध प्रकारच्या किटकनाशकांच्या निरनिराळ्या फवारण्या करून माश्यांचे नियंत्रण करणे शक्य होऊ शकते. परंतु, सातत्यपूर्ण नियंत्रण फक्त उत्पत्ती स्थानांचा नायनाट करून व एकंदर पर्यावरणामधील स्वच्छतेमध्ये सुधारणा करून मिळवता येईल.

साप्ताहिक मक्षिका नियंत्रण कार्यक्रम कि. नि. अ. जी / उत्तर

वार	परिसर ग्रुप नं. १	परिसर ग्रुप नं. २
सोमवार	नाना पाटील मंदिर, वीर सावरकर मंडई, एस. बी. रोड, डीसिल्वा गल्ली, कोहोनुर मिल	मध्य व पश्चिम रेल्वे वसाहत, मेघवाडी टि. एच. कटारिया मार्ग, आनंद नगर, एम. एल. कॉम्प, समता नगर, एकता नगर स्लम
मंगळवार	गोपी टॅक मार्केट, नारीयल बाग, गिरगावकरवाडी, गोखले रोड, बेस्ट डेपो ते टि. एच. कटारिया मार्ग महिम	राजश्री शाहु महारज मंडई, एम. एल. कॉम्प, वल्मिकी रोड, आंबेडकर रोड
बुधवार	अझाद नगर मंडई, सिध्दिवीनायक मंदिर, ठकूर वाडी, गोखले रोड, बेस्ट डेपो	शाहु नगर, ६० फिट रोड, जास्मीन मिल रोड, माजीद गल्ली
गुरुवार	माहिम दर्गा, माहिम पोलिस स्टेशन, कापडा बाजार, जैन मंदिर माहिम	माहिम रेल्वे स्थानक एस. बी. मार्ग, माहिम रेल्वे स्थानक पुर्व, जास्मीन मिल रोड, वल्मिकी नगर
शुक्रवार	मीनाताई ठाकरे मार्केट, एस. बी. मार्ग, आंबेडकर नगर, कामगार स्टेडिअम, माजीद गल्ली, दादर पंपींग	पाचपीर वाडी मार्केट, राम पंजवणी रोड, मोरी रोड, माहिम बेस्ट डेपो, सुनावाला अगॅरी लेन
शनिवार	महापौर बंगला, शिवाजी पार्क, जीमखाना,	माहिम मच्छी मार्केट, माहिम मच्छीमार

चैत्यभुमी, जी३ चौकी, जांभेकर, सुर्यवंशी हॉल, किर्ती कॉलेज, महाराष्ट्र भवन स्वामींग पूल	वसाहत, पोलिस वसाहत, माहिम कॉजवे, सागर सानिध्य, नया नगर
--	--

ई) उंदिर नियंत्रण :-

उंदिर हा मनुष्याच्या पर्यावरणातील एक भाग आहे. उंदीराच्या मनुष्याबरोबरच्या जवळच्या वावरामुळे ते फक्त आरोग्याच्या दृष्टीकोनातून घातक नसून ते इमारती, खाद्यपदार्थ व इतर जिवनावश्यक वस्तुंचा सुध्दा नाश करतात.

उंदीरांपासून होणाऱ्या उपद्रवांव्यतिरिक्त ते प्लेग, उंदिर चावल्यामुळे येणारा ताप, सालमोनेल्लोसिस (अन्न विषबाधा) इत्यादी रोग होण्याकरीता जबाबदार आहेत. इतिहास काळापासून मुंबई हे सक्रीय बंदर असल्यामुळे मुंबईस प्लेग रोगाचा सतत धोका संभवतो. मुंबईमधील सन १९९४ च्या प्लेगच्या धोक्याच्यावेळी किटकनाशक खात्याने संभाव्य प्लेग मुंबईत शिरण्यास प्रतिबंध करण्यामध्ये अत्यंत महत्त्वाचे काम केले. प्लेग विरोधी लस शोधण्याचे काम हाफकिन संस्थेमधील महानगरपालिकेच्या उंदिर विनाशक विभागात केले गेले. या विभागात रोजच्या रोज वेगवेगळ्या प्रकारचे उंदिर तपासले जातात व त्यांच्या शरीरातील प्लेगचे जीवाणू तपासण्याकरीता उंदरांचे विच्छेदन केले जाते.

मुंबईमधील उंदीरांच्या जाती खालील प्रमाणे.

रॅटस रॅटस - घरगुती उंदिर

रॅटस नॉरवेजीकस - गटारातील उंदिर

बॅन्डीकोटा बॅंगालेननीस व बॅन्डीकोटा इंडीका - मैदानी उंदिर

मस मस्क्युलस - पाजवा

उंदीरांचा नायनाट करण्याच्या साधारण पध्दती म्हणजे, त्यांना पकडून मारणे व विषबाधा करून मारणे अशा आहेत. या व्यतिरिक्त रात्रीच्या वेळी फिरणाऱ्या उंदिरांना काठीने मारण्याची उंदिर नियंत्रणाची पध्दती फक्त मुंबई मध्ये अवलंबिली जाते.

मुषक कामगाराची हद्द जी/ उत्तर

मुषक कामगार १ :- सेना भवन ते एल.जे. रोड, माहिम कॉजवे मेयर बंगला, विर सावरकर मार्ग, व्ही. आय. पी मार्ग.

मुषक कामगार २ :- सेना भवन ते सिध्दिविनायक मंदिर, गोखले मार्ग, जलतरंग तलाव, विर सावरकर

मुषक कामगार ३ :- प्लाझा सिनेमा ते माहिम पोलिस वसाहत, एल.जे. रोड, दादर पोस्ट

कार्यालय, एस. बी. रोड.

मुषक कामगार ४ :- सेना भवन ते विर कोतवाल उद्यान दादर रेल्वे स्थानक, एस. बी. रोड,
डॉ. आंबेडकर नगर, एस. बी. रोड, कबुतर खाना, पोर्तुगीज
चर्च.

मुषक कामगार ५ :- सायन रेल्वे स्थानक ते धारावी मेन रोड, ९० फ़िट रोड, ६० फ़िट रोड,
धारावी क्रॉस रोड, काळा किल्ला, आर.बी. नगर, अन्ना नगर, शेट वाडी,
कुटटी वाडी, मुसलीम नगर, धारावी कुंभार वाडा.

झुरळ नियंत्रण

झुरळ नियंत्रण कार्यवाही फक्त शहर विभागापूरती मर्यादीत आहे. ज्यात ए ते जी/ उत्तर
विभागाचा समावेश आहे. यात निवडक वस्तितील ड्रेनेजचे निरिक्षण करुन चेंबर्स मध्ये किटक
नाशक फवारणीचा समावेश असतो. झुरळ नियंत्रण कार्यवही चे सार्वजनिक आरोग्यात महत्व आहे
कारण झुरळ हा देखील काही आजाराच्या लागण करित वाहक म्हणून काम करतो. सध्या स्थितीत
मात्र जी/उत्तर विभागात झुरळ नियंत्रण कार्यवाही होत नाही

पुस्तिका - 3
निर्णय घेण्यासाठी अवलंबिलेली पध्दत

- विविध प्रकरणी निर्णय घेण्याबाबत कोणती पध्दत अवलंबविण्यात येते.
(सचिवालयीन पुस्तिका, व्यवसाय नियम पुस्तिका व इतर नियमावली संदर्भित करून)
-जबाबदार अधिकाऱ्यांना प्रदान केलेल्या अधिकारांन्वये आणि महापालिकेची विविध परिपत्रके व पत्रके, महापालिका ठराव, मुंबई महापालिका (सेवा) नियम महापालिका अधिनियम 1888, संदर्भित करून विविध अशा महत्वाच्या बाबींवर निर्णय घेण्यात येतात.
- विविध अशा महत्वाच्या बाबींवर निर्णय घेण्यासाठी कोणकोणत्या पध्दती, निश्चिती असा कसोटी निर्धारित केल्या आहेत ? कोणकोणत्या विविध पातळीवर निर्णय घेण्यात येतो.
- मुंबई महापालिका (सेवा) नियम 1989 आणि महापालिका अधिनियम 1888.
- नागरिकांना निर्णय कळविण्यासाठी काय व्यवस्था केली आहे.
-नागरिकांशी संबंधित असेल तर टपालाद्वारे कळविण्यात येते.
- निर्णय पध्दतीत कोणत्या अधिकाऱ्यांच्या पातळीवर अभिप्राय मागविले जातात.
-खाते प्रमुखाकडून अभिप्राय मागविले जातात.
- निर्णय विहित करण्यास अंतिम प्राधिकारी कोण आहे.
- महापालिका आयुक्त / स्थायी समिती / महापालिका, ज्याप्रमाणे बाब असेल त्याप्रमाणे.

विभाग स्तर

सहाय्यक आयुक्त

कि.नि.अ.

लिपिक (1)

पर्य. कनिष्ठ अवेक्षक

कनिष्ठ अवेक्षक

धुम्र फवारणी दुय्यम निरिक्षक

रोगाणुनाशक दुय्यम निरिक्षक

वरिष्ठ क्षेत्र कामगार

कामगार / क्षेत्र कामगार

पुस्तिका - 4
कार्यपार पाडण्याकरीता विहित पद्धत / प्रमाण
किटकनाशक विभाग

अ. क्र	पद	कर्तव्य पार पाडण्यासाठी निश्चित केलेली प्रमाणके.
1)	किटक नियंत्रण अधिकारी	प्रत्येक विभागासाठी एक पद.
2)	पर्यवेक्षकिय अवेक्षक	प्रत्येक विभागासाठी एक पद.
3)	कनिष्ठ (रोगवाहक नियंत्रण) अवेक्षक डास	<p>ए) शहर</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रत्येक दिवशी ४० मजले चढून इमारतीवरील टाक्या तपासणे. • इमारत बांधकामे व जमिनीवरील डासजन्य ठिकाणे व अळयासाठी फवारणी कामावर पर्यवेक्षण करणे. • सर्व प्रकारच्या डासजातीच्या अळया नष्ट करण्यासाठी कुसेड कार्यक्रमात सहभागी होणे. <p>ब) उपनगरे</p> <ul style="list-style-type: none"> • उपनगरातील विभागांमध्ये प्रत्येक दिवशी पाच इमारतींच्या टाक्या तपासणे. • इमारत बांधकामातील व जमिनीवरील डासजन्य ठिकाणांवर अळीनाशक कारवाईचे पर्यवेक्षण करणे. • सर्व जातीच्या डासांचे निर्मुलन/ डासविरोधी कुसेड वा खास मोहिमेत सहभागी होणे.
4)	कनिष्ठ अवेक्षक (मूषक)	<ul style="list-style-type: none"> • ४० वंडररॅट ट्रॅप/पिंजऱ्यांचे प्रत्येक कामगाराला वाटप करून क्षेत्रामध्ये त्यांचे पिंजरे व कामकाज तपासणे • प्रत्येक दिवशी प्रत्येक कामगारा कडून 200 उंदरांच्या बिळात मूषक अमिषपेरणे/ विषारी धुराची उपाययोजना करणे. • परिस्थिती नुसार मोठ्या संख्येने उंदराचे सापळेलावणे. • वेगवेगळ्या सर्वकार्य वाहीतून मृत झालेले उंदीरगोळा करून योग्य विल्हेवाट लावणे.
5)	धुम्रफवारणी निरिक्षक दुय्यम	<p>प्रत्येक धुम्रफवारणी पथका साठी एक धुम्रफवारणी दुय्यम निरिक्षक.</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रत्येक पाळीत प्रत्येक कामगारा कडून चार धुम्रफवारणी यंत्रे भरूनफवारणी करणे.

		<ul style="list-style-type: none"> पेट्रोल व डिझेल महापालिका गॅरेज मधून आणून त्याचा हिशेब ठेवणे, धुम्रफवारणी यंत्रा ची योग्यती देख भाल ठेवणे.
6)	रोगाणुनाशक दुय्यम निरिक्षक	<p>एक रोगाणुनाशक दुय्यम निरिक्षक प्रती विभाग. किटकनाशक फवारणीची देखरेख करणे.</p> <ul style="list-style-type: none"> क्षेत्रा मध्ये दहा बादल्या भरून (१०० लिटर) किटकनाशक द्रावण प्रति पाळी प्रतिदिन फवारणी करणे. क्षेपणभूमीवर दहा बादल्या भरून किटकनाशक द्रावण प्रति पाळी प्रति दिन फवारणी करणे.
7)	वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्ता	<p>1) मुषक नियंत्रण - मुषक नियंत्रणा करीता नेमून दिलेल्या कर्मचा-यांवर देखरेख करणे.</p> <p>2) हत्तीरोग/ नाले-नेमून दिलेल्या 5 ते 10 कामगारांवर खालील कामे पार पाडताना पर्यवेक्षण करणे.</p> <p>अ) शौचटाक्या</p> <ul style="list-style-type: none"> चेंबरचे झाकण उघडून उडून जाण्याच्या डासांवर किटकनाशक फवारणी करणे. प्रत्येक दिवशी 80 शौचटाक्या. झाकणे उघडून पाण्यातील डासांच्या अळी अवस्था नष्ट करणे. <p>ब) नाले</p> <ul style="list-style-type: none"> लहान तसेच मोठ्या नाल्यातील कचरा बाजूला सारून अडथळा दूर करणे. पावसाळी पाण्याची गटारे. नाल्याच्या कडेवरचे गवत काढणे. नाल्यातील पाण्यावर तरंगणारी पाणवनस्पती इत्यादी काढणे. नाल्यात किटकनाशकाची फवारणी करणे. दर आठवड्याला अदमासे 36 ते 48 कि.मी. लांबीच्या नाल्याच्या एका किनाऱ्याचे काम करणे, कारण रुंद नाल्याच्या एका किनाऱ्या वरून संपूर्ण नाला वाहता करू नफवारणी होऊ शकणार नाही. <p>क) गवताची कुरणे</p> <ul style="list-style-type: none"> मातीचे बांधफोडून साचलेले पाणी वाहू ते करणे.

		<ul style="list-style-type: none"> • आतील भागात तसेच लगतच्या नाल्यावर दाणेदार अळीनाशक फवारणे. (आठवड्याला अदमासे १०० एकर क्षेत्र)
		<p>ड) मक्षिका नियंत्रण</p> <p>मक्षिका नियंत्रण कामावर देखरेख करणे.</p> <ul style="list-style-type: none"> • परिसरामध्ये- दहा बादल्या भरून (१०० लिटर) किटकनाशक द्रावण प्रतिपाळी प्रति दिन फवारणी करणे. • क्षेपणभूमी (डंपिंग ग्राऊंड) दहा बादल्या भरून(१०० लिटर) किटक नाशक द्रावण प्रति पाळी प्रति दिन फवारणी करणे.
8)	कामगार	<p>शहर १) कनिष्ठ अवेक्षक आणि 2 कामगार उपनगर १) कनिष्ठ अवेक्षक आणि 4कामगार</p> <p>अ) टाक्या वपाण्याचे साठे परिक्षण/ अळिनाशक कामगार</p> <ul style="list-style-type: none"> • पाण्याच्या टाक्या व इतर साठे,जमिनी वरील सर्व साठे तसेच इमारत बांधकाम तपासतांना कनिष्ठ अवेक्षक व पर्यवेक्षकिय कनिष्ठ अवेक्षक यांना मदत करणे, अळिनाशक किटकनाशक फवारणी करणे तसेच त्या दिवसाच्या बीटचे जमिनी वरील पाण्याचे डासजन्य सर्व साठे तपासून फवारणी करणे. • सर्वप्रकरच्या डासांच्या प्रजाती शोधण्या साठी क्रुसेड कार्यक्रमात सहभागी होणे. • उघडी पाण्याची गटारे, तरंगता तसेच इतर कचरा लांबदांड याच्या फावडा अथवा काटयाने बाजूला सारून वाहती करणे. <p>ब) हत्तीरोग नियंत्रण व गटार कामगार</p> <p>वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्त्या च्या कामाच्या यादीत अनुक्रमांक ७-२मध्ये उल्लेख केल्या प्रमाणे काम करणे.</p> <p>क) धुम्रफवारणी कामगार</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रत्येक कामगाराने प्रत्येक पाळीत ४ यंत्रे भरून फवारणी करणे. • विभाग पातळीवर धुम्रफवारणी यंत्राची देखभाल. <p>ड) माशा निर्मुलन कामगार</p> <ul style="list-style-type: none"> • क्षेत्रामध्ये- प्रत्येक कामगाराचे प्रत्येक पाळी मध्ये 10

		<p>बादल्या द्रावण(१०० लिटर) फवारणी करणे.</p> <ul style="list-style-type: none">• डंपिंग ग्राऊंड (क्षेपणभूमीवर) – प्रत्येक कामगाराने प्रत्येक पाळी मध्ये १० बादल्या द्रावण (१०० लिटर) फवारणी करणे. <p>इ)मूषक कामगार</p> <ul style="list-style-type: none">• प्रत्येक मूषक कामगाराने त्याच्या विभागात(बिट) ४० वंडररॅट ट्रॅप / पिंजरे लावणे व दुसऱ्या दिवशी तपासून त्यातील उंदिर पुढील विल्हेवाटीसाठी कार्यालयात जमा करणे.• प्रत्येक कामगाराने उंदरांची 200 बिळे दर दिवशी फावड्याने बंदकरणे. तसेच अमिषेबनवून लावणे व विषारी धुराच्यागोळ्या दुसऱ्या दिवशी उघडलेल्या बिळातटाकून ठेवणे व बिळ बंद करणे.• क्षेत्रात परिस्थिती व गरजे प्रमाणे मोठ्या प्रमाणात (मास ट्रॅपिंग) पिंजरे लावून त्यात येणारे जीवंत उंदिर जमा करून विभागातील भंडारात पाण्यात बुडवून मारणे.
--	--	--

पुस्तिका - ५
कर्तव्य पार पाडण्यासाठी
नियम विनिमय सुचना, पुस्तिका आणि अभिलेख

अनु. क्र	नाव/ कागदपत्रांचेशिर्षक	कागदपत्रांचा प्रकार
1	मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, १८८८	पुस्तक
2	मुंबई महानगरपालिका (सेवा) नियम, १९८९	पुस्तक
3.	भविष्यनिर्वाहनिधी नियमावली	पुस्तिका
4.	निवृत्ती वेतन नियमावली	पुस्तिका
5.	प्रवास सहाय्यभत्ता नियम	परिपत्रक
6.	महापालिका कर्मचारी वर्तणुक आणि शिस्तनियमावली	परिपत्रक
7.	खाते निहाय चौकशीची पुस्तिका	पुस्तिका
8.	बिंदुनामावली पुस्तिका	पुस्तिका
9.	भारतीय किटकनाशक अधिनियम, १९६८	पुस्तक
10.	भारतीय साथीचे रोग अधिनियम	पुस्तक
11.	एन.व्ही.बी.डी.सी.पी.नियमावली	पुस्तिका

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम अधिकार

पदनाम	कलमक्रमांक	मुंबई महानगरपालिका अधिनियम क्र
किटक नियंत्रण अधिकारी	68	253,274(1) (1ए), 375ए,381,381ए,382बी 483, 488, 517(1)(ए)
पर्यवेक्षकिय कनिष्ठ अवेक्षक	68	253,274(1) (1ए), 375ए,381,381ए,382बी 483, 488
कनिष्ठ अवेक्षक	68	253,274(1) (1ए), 375ए,381,381ए,382बी 483, 488
रोगाणु नाशक दुय्यम निरीक्षक	68	488
धुम्रफवारणी दुय्यम निरीक्षक	68	488

पुस्तिका - ६

किटक नियंत्रण अधिकाऱ्यांनी परिरक्षित करावयाच्या नोंदवह्या.

किटक नियंत्रक अधिकारी जी/ उत्तर विभाग

दस्तऐवजाचाप्रवर्ग	दस्तऐवज/ नोंदवह्याचे नाव व एका ओळीत त्यांची माहिती
आस्थापना	<ol style="list-style-type: none"> १. सुधारीत वेतन श्रेणीपुस्तके २. मासिकवेतनपत्रके, उपस्थितीपट, निवृत्तकर्मचाऱ्यांचे भ.नि.नि.व. निवृत्तवेतन इत्यादींचे दावे. ३. प्रभाव्य अहवाल नोंदवह्या. ४. भ.नि.नि. आगाऊरक्कम नोंदवह्या. ५. वार्षिकअर्थसंकल्पिय पुस्तक. ६. लेखाटिपण्णी नोंदवह्या. ७. देयके नोंदवह्या. ८. आयकर नोंदवह्या. ९. सेवाजेष्ठता नोंदवह्या.
सेवाअभिलेख	<ol style="list-style-type: none"> १०. कार्यालयीन आदेशवह्या ११. कर्मचा-यांचीकर्तव्यसूची १२. कार्यविवरण नोंदवह्या १३. नियुक्ती नोंदवह्या १४. गोपनीय कागदपत्रे नोंदवह्या (मनपा आयुक्तांकडून आलेले कागदपत्र)
चौकशीविभाग	<ol style="list-style-type: none"> १५. टपाल नोंदवह्या.
लेखा	<ol style="list-style-type: none"> १६. सार्वजनिक आरोग्यखात्यांतर्गत कर्मचाऱ्यांना देण्यात आलेल्या सेवानिवास स्थानांची नोंदवह्या. १७. कर्मचा-यांची वैयक्तिकधारिणी, रजेची, वेतनवाढीची आणि नामनिर्देशनाची कागदपत्रांसह सेवा अभिलेख. १८. प्राथमिक/ खाते निहाय चौकशीची नोंदवह्या. १९. निलंबित कर्मचाऱ्यांची नोंदवह्या २०. जडवस्तु नोंदवह्या. २१. देयक नोंदवह्या २२. टॅब्यूलेशन नोंदवह्या. २३. दायित्व नोंदवह्या. २४. दूरध्वनी नोंदवह्या. २५. सामुग्री नोंदवह्या.

	२६. लेखाटिपण्णी नोंदवही. २७. भंगार नोंदवही. २८. धर्मदायनिधी नोंदवही. २९. अग्रधन नोंदवही.
--	---

किटक नियंत्रण अधिकाऱ्यांनी परिरक्षित करावयाच्या नोंदवह्या.

अ. क्र	तांत्रिकनोंदवह्या	अ.क्र	लिपिकाने परिरक्षित करावयाच्या नोंदवह्या
१	किटकनाशक नोंदवही.	१	हजेरीपुस्तक
२	जडवस्तू नोंदवही.	२	आवक नोंदवही.
३	आववणातील सामानाची नोंदवही.	३	जावक नोंदवही.
४	यंत्रनोंदवही.	४	आदेशपुस्तक नोंदवही.
५	नोटीसए नोंदवही.	५	कर्मचारीपत्ता नोंदवही.
६	नोटीसबी नोंदवही.	६	अग्रधन देयक पुस्तिका.
७	तक्रार नोंदवही.	७	टपाल नोंदवही.
८	डास उत्पत्तीस्थाने नोंदवही.	८	स्टेशनरी नोंदवही.
ए	एनॉफिलीस डास उत्पत्तीस्थाने नोंदवही.	९	कपडे नोंदवही.
बी	एडीस डास उत्पत्तीस्थाने नोंदवही.	१०	आयचित नोंदवही.
सी	क्युलेक्स डास उत्पत्तीस्थाने नोंदवही.	११	रजा प्रवासभत्ता नोंदवही.
९	विहीर नोंदवही.	१२	लेखाटिपण्णी नोंदवही.
१०	कुपनलिका नोंदवही.	१३	भ.नि.नि. आगारु रक्कम नोंदवही.
११	न्यायालय प्रकरण नोंदवही.	१४	निवृत्तीवेतनदावा नोंदवही.
ए	कायदे विषयक आदेश नोंदवही.(पर्यायी)	१५	विद्युत व दूरध्वनी देयके (पर्यायी) नोंदवही

बी	अधिकार प्रमाण नोंदवही. (पर्यायी)	१६	आयकर नोंदवही.
सी	न्यायालयातून शिक्षा झालेली प्रकरणाची नोंदवही. (पर्यायी)	१७	कर्मचारी शिष्यवृत्ती नोंदवही.
१२	मलेरीया पॉझीटीव्ह केस नोंदवही.	१८	अतिकालीक भत्ता नोंदवही.
ए	मलेरीया पॉझीटीव्ह केसच्या संदर्भात केलेल्या धुम्रफवारणीची नोंदवही	१९	देयक नोंदवही
		२०	आर्जित रजा आणि नैमित्तिक रजा नोंदवही
बी	अवक्षेपकिय फवारणीची नोंदवही	२१	कार्य विवरण नोंदवही.
सी	क्यूसेड नोंदवही.		
१३	प्रमाणितकेलेल्याटाक्यांची नोंदवही.		
१४	सी.एफ.सीचलननस्ती.		
१५	वाहनहजेरी नोंदवही.		
१६	सहा. अभियंता/ तक्रार निवारणअधिकारीहयांना पाठविलेल्या संदर्भाची नोंदवही.		
१७	देयक पावती पुस्तक. (New Bills)		
१८	अॅक्वाप्रिक्ही फवारणीची नोंदवही.		
१९	मक्षिका नियंत्रण नोंदवही.		
२०	इंधन नोंदवही.		
२१	दैनंदिन मुषक नोंदवही.		
२२	मुषक तक्रार नोंदवही.		
२३	मुषक नियंत्रणकार्यवाही नोंदवही.		
२४	इमारत बांधकाम नोंदवही.		
२५	वॉच प्रकरण नोंदवही.		
२६	तरण तलाव नोंदवही. (पर्यायी)		

२७	कुलींग टॉवर नोंदवही (पर्यायी)		
२८	देयक पुस्तक नोंदवही (Transaction of Bill Book)		
२९	जॅकुझी नोंदवही		

किटक नियंत्रण अधिका-यांनी परिरक्षित करावयाच्या नस्ती.

अ.क्र	नस्तीचे नांव
१	विशिष्ट कार्य नस्ती.
२	तक्रार नस्ती.
३	महत्वाची तक्रार नस्ती.
४	महत्वाचे अहवाल नस्ती.
५	कार्यालयीन प्रती नस्ती.
६	मासिक अहवाल नस्ती.
७	वार्षिक अहवाल नस्ती.
८	कार्यवाही कागदपत्रे नस्ती.
९	विहीर / कुपनलिका कागदपत्र नस्ती.
१०	आय.ओ.डी. कागदपत्र नस्ती.
११	विहीर अहवाल नस्ती.
१२	महानगरपालिका स्थावर मालमत्तानस्ती.
१३	शासकीय स्थावर मालमत्ता नस्ती.
१४	परिपत्रक नस्ती.
१५	महत्वाच्या परिपत्रकाची नस्ती.
१६	इतिवृत्त नस्ती.
१७	डेंगू रुग्णनस्ती.
१८	लेप्टोस्पायरोसीस रुग्णनस्ती.
१९	धुम्र फवारणी यंत्र दुरुस्ती नस्ती. (पर्यायी)
२०	कारंजे कागदपत्र नस्ती.

२१	क्रुसेडवविरणनस्ती.
२२	मलेरीया रुग्ण नस्ती
२३	अन्यरोग / जलजन्यरोग नस्ती

पुस्तिका - ७
धोरणाची मांडणी

अ. क्र	विषय	सार्वजनिक सहभाग कायदेशीर आहे किंवा कसे याबाबत खात्री करणे.	सार्वजनिक सहभाग मिळवण्यासाठी व्यवस्था.
१	महत्वाच्या अशा विविध विषयांवरील धोरणात्मक निर्णय महापालिकेच्या वरिष्ठ प्राधिकाऱ्यांमार्फत घेतले जातात.	होय.	<ul style="list-style-type: none"> • महापालिका. • स्थायी समिती. • सार्वजनिक आरोग्य समिती. • विधीसमिती. • प्रभाग समिती
२	सक्षम प्राधिकाऱ्यांच्या मंजूरीनंतर अंमलबजावणी करण्यात येते.	होय.	<ul style="list-style-type: none"> • महापालिका. • स्थायी समिती. • सार्वजनिक आरोग्य समिती. • विधी समिती. • प्रभाग समिती

धोरणाची अंमलबजावणी

अ. क्र	विषय	सार्वजनिक सहभाग कायदेशीर आहे किंवा कसे याबाबत खात्री करणे.	सार्वजनिक सहभाग मिळवण्यासाठी व्यवस्था.
१	सक्षम प्राधिकाऱ्यांच्यामंजूरीनंतर अंमलबजावणी करण्यात येते.	होय.	<ol style="list-style-type: none"> 1) महापालिका. 2) स्थायी समिती. 3) सार्वजनिक आरोग्य समिती. 4) विधी समिती 5) प्रभाग समिती

पुस्तिका - ८

मंडळ, परिषद, समित्या आणि इतर संस्था याबाबतची माहिती.

समिती / मंडळ यांचे प्रकार

1. तक्रार निवारण समिती.
- 2. पदोन्नती समिती.
3. वयाच्या 55 व्या वर्षानंतर कर्मचाऱ्यांना सेवा सातत्य ठेवण्यासाठी मंजूरी समिती.
4. महापालिका वैदयकीय कर्मचारी निवड मंडळ.

समितीचे घटक

तक्रार निवारण समिती.

- खाते प्रमुख - कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
- संबंधित उप कार्यकारी आरोग्य अधिकारी / सहाय्यक आरोग्य अधिकारी.
- सह प्रमुख कर्मचारी अधिकारी (आरोग्य).
- कामगार अधिकारी.
- प्रशासकीय अधिकारी / कार्यालय अधीक्षक.
- संबंधित विभागाचे प्रतिनिधी.

पदोन्नती समिती (पदे - किटकनाशक अधिकारी ते कनिष्ठ अवेक्षक)

- कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
- प्रमुख कर्मचारी अधिकारी.
- सह प्रमुख कर्मचारी अधिकारी (मागासवर्ग कक्ष).

पदोन्नती समिती (पद वरिष्ठ कर्मचारी वर्ग सोडून)

- कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
- प्रमुख कर्मचारी अधिकारी.
- सह प्रमुख कर्मचारी अधिकारी (मागासवर्ग कक्ष).

कर्मचाऱ्यांना वयाच्या 55 व्या वर्षानंतर सेवासातत्य ठेवणे (पदे – कटकनाशक अधिकारी ते कनिष्ठ अवेक्षक)

- कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
- प्रशासकीय अधिकारी (रुग्णालय).

कर्मचाऱ्यांना वयाच्या 55 व्या वर्षानंतर सेवासातत्य ठेवणे (पद वरिष्ठ कर्मचारी वर्ग सोडून)

- कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
- प्रशासकीय अधिकारी (रुग्णालय).
- सह प्रमुख कर्मचारी अधिकारी (मागासवर्ग कक्ष).

महापालिका कर्मचारी वैद्यकीय निवड मंडळ.

1. कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
2. प्रमुख वैद्यकीय अधिक्षक (उपनगरीय रुग्णालये)
3. उप कार्यकारी आरोग्य अधिकारी (मुख्याल

पुस्तिका - ९
अधिका-यांची माहिती आणि त्यांची वेतन श्रेणी

पद	पद संकेतांक	वेतन श्रेणी संकेतांक	वेतन श्रेणी
किटक नियंत्रण अधिकारी	B 271	B 28	M23 41800-132300 GRP 4400
लिपिक	C 034	C 27	M15 25500-81100 GRP 2400
पर्यवेक्षीय कनिष्ठ अवेक्षक	C 444	C 19	M17 29200--92300 GRP 2800
कनिष्ठ अवेक्षक	C 058	C 31	M15 25500-81100 GRP 2400
कनिष्ठ अवेक्षक (मुषक)	C 438	C 31	M15 25500-81100 GRP 2400
धुम्रफवारणी दुय्यम निरीक्षक	C 547	C 37	M12 20700-65800 GRP 1950
रोगाणुनाशक दुय्यम निरीक्षक	C 612	C 49	M12 20700-65800 GRP 1950
वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्ता	D 410	D 23	M10 18900-60200 GRP 1850
कामगार	D 114	D 25	M9 18000-56900 GRP 1800

पुस्तिका - १०

अधिका-यांची माहिती आणि त्यांची पदनाम व वेतनश्रेणी

किटक नियंत्रक अधिकारी जी/ उत्तर विभाग

अक्र	नांव	हुद्दा	दुरध्वनी क्रमांक	कार्यालयाचा पत्ता
१	श्री. प्रियेश भार्गव शिंदे	कि. नि. अ.	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२	रिक्त	पर्य. क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
३	श्रीम. सोनाली कदम	लिपिक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
४	श्री. सुनील पाटील	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
५	श्री. बाळामुरुगन नायडू	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
६	श्री. कमलेश सोलंकी	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
७	श्री. मनोज बागुल	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
८	श्री. अविनाश रत्ने	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
९	श्री. विकास कोळेकर	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१०	श्रीम. सोनाली व्हटकर	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
११	श्री. अरविंद सावंत	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१२	श्री. किरण दामसे	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१३	श्री. किशोर लाड	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१४	रिक्त	मू. क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१५	रिक्त	धु. फ. दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१६	रिक्त	धु. फ. दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१७	रिक्त	रो.ना.दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१८	श्री. राजू शंकर काळे	रो.ना.दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१९	श्री. गुरुनाथ जाधव	रो.ना.दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२०	श्री. निसरड धोंडु राजाराम	रो.ना.दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२१	रिक्त	रो.ना.दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२२	रिक्त	रो.ना.दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर

पुस्तिका - ११

अर्थसंकल्पीय तरतूद

किटक नियंत्रक अधिकारी जी/ उत्तर विभाग

- निधी संकेतांक - 12
कार्य करणारे खाते - सार्वजनिक आरोग्य खाते
खाते संकेतांक - 47
अर्थसंकल्प - सन २०२५-२६

* 4090470000 G/N WARD - HEALTH		1,78,34,000.00	1,78,34,000.00
140110700	Renewal Charges	-2,00,000.00	-2,00,000.00
140200105	Penalties recovered frm Contractors	-55,000.00	-55,000.00
140804000	Fountain Permission charges	-59,000.00	-59,000.00
140804100	New building insecticide treatment	-3,80,00,000.00	-3,80,00,000.00
140805301	Legal & Stny chgs-T	-1,00,000.00	-1,00,000.00
150110300	Sale of Tender form	-1,00,000.00	-1,00,000.00
180400200	Fine	-20,000.00	-20,000.00
210100101	Basic Pay	72,85,000.00	72,85,000.00
210100102	Incentive Bonus	3,89,000.00	3,89,000.00
210100201	Basic Pay	1,19,73,000.00	1,19,73,000.00
210100202	Incentive Bonus	9,85,000.00	9,85,000.00
210200101	Dearness Allowance	43,71,000.00	43,71,000.00
210200102	House Rent Allowance	21,86,000.00	21,86,000.00
210200103	Conveyance Allowance	1,12,000.00	1,12,000.00
210200105	Leave Travel Assistance	44,000.00	44,000.00
210200113	Trv All for Sup&Sub	5,21,000.00	5,21,000.00
210200119	Children Education Allowance-sup	2,14,000.00	2,14,000.00
210200199	Other Allowances	5,000.00	5,000.00
210200201	Dearness Allowance	71,84,000.00	71,84,000.00
210200202	House Rent Allowance	38,88,000.00	38,88,000.00
210200205	Leave Travel Assistance	46,000.00	46,000.00
210200213	Transport Allowances For Labour	12,68,000.00	12,68,000.00
210200219	Children Education Allowance-lab	4,96,000.00	4,96,000.00
210200295	STITCHING ALLOWANCE(LAB)	15,000.00	15,000.00
210200299	Other Allowances	2,97,000.00	2,97,000.00
210209913	Uniforms	80,000.00	80,000.00
210209915	Contrbn-Int 4% towrd	66,000.00	66,000.00
220119900	Other Office Contingent Expenses	10,000.00	10,000.00
220120102	Mobile Phone Expenses	5,000.00	5,000.00
220120500	Postage Expenses	2,000.00	2,000.00
220210400	Stationery	20,000.00	20,000.00
220210600	Photocopying expenses	10,000.00	10,000.00
220300200	Conveyance	3,000.00	3,000.00
220800400	Outside Services Employment Expenses	1,48,26,000.00	1,48,26,000.00
230350001	Accessories	10,000.00	10,000.00
230350006	Clothing & Linen	25,000.00	25,000.00
230350007	Diet & food	2,000.00	2,000.00
230350010	Material	5,000.00	5,000.00
230350012	Other store	15,000.00	15,000.00
230350014	Spares & Tools	10,000.00	10,000.00

Chabe
01/04/2025

INSECTICIDE OFFICER

पुस्तिका - 12

अर्थसहाय्य योजना कार्यान्वीत करण्याची पध्दती
(विभागून दिलेल्या रकमासह व या कार्यक्रमांतर्गत घेतलेल्या
लाभार्थीची सविस्तर माहिती)

लागू नाही.

पुस्तिका - 13

याब्दारे देण्यात येणारी सवलत, परवानगी, अधिकृतता याबाबत सविस्तर अहवाल

किटकनाशक अधिकारी यांचे कार्यालयातून देण्यात येणारी विहीर, कुपनलिका, कुलींग टॉवर, तरण तलाव, टाक्या इत्यादींना परवानगी किंवा ना हरकत प्रमाणपत्रासाठी आवश्यक दस्तऐवज.

1. परवानगी किंवा ना हरकत प्रमाणपत्रासाठी अर्ज, विहीर किंवा कुपनलिकेसाठी सादर केलेल्या अर्जासह पाण्याचा वापर कशासाठी केला जाणार आहे, पिण्यासाठी वगळून, ह्याचा उल्लेख करावा.

2. विहीर, कुपनलिका इ. चा स्थळदर्शक नकाशा.

3. मालकी हक्काचे पुरावा.

पाण्याचे कृत्रिम कारंजे / धबधबा इत्यादी (नविन/ अस्तित्वात असलेला / परवानगी दिलेला) यांच्या परवानगी बदल माहिती.

• सर्वसाधारण नियम

कृत्रिम कारंजे / धबधबे यांचे करिता परवानगी मु.म.न.पा. अधिनियम 381/अ (1) अन्वये देण्यात येतील व त्याबाबतचे अर्ज खालील पत्यावर उपलब्ध होतील.

किटकनाशक अधिकारी,

५वा मजला,

हावकर्स प्लाझा इमारत, जनता मार्केट, सेनापती बापट मार्ग,

दादर, (प), मुंबई - ४०० ०२८.

2) नविन अस्तित्वात असलेली पाण्याची कृत्रिम कारंजी / धबधबे यांची परवानगी कार्यप्रणाली

अ) अर्ज

:

अर्जाचा नमुना विभागवार किटक नियंत्रण अधिकारी यांच्या कार्यालयात रोख रु १३०/-

(रु एकशे तीस) (अधिक वस्तु व सेवा कर) भरून उपलब्ध होतील.

ब) पडताळणी शुल्क :

पडताळणी शुल्क रू. ५२०/- दस्तऐवजा सोबत देणे आवश्यक आहे.

क) दस्तऐवज:

- मालमत्ता कराचे अलीकडचे देयक व पावती किंवा मालमत्ता कार्डाचे अगदी अलीकडची प्रत सूचीपत्र ॥ च्या प्रती (सर्व साक्षांकित केलेल्या)
- मनपाच्या इमारत प्रस्ताव खात्यातून मंजूर झाल्याच्या नकाशाच्या व साक्षांकित केलेल्या प्रती.
- परवानाधारक वास्तुविशारद / सर्व्हेअर.

अ) उभा छेद.

ब) आडवा छेद.

क) दर्शनी भाग.

ड) टाकीचा आकार आणि क्षमता लीटर मध्ये.

इ) मॅनहोल टाकीचा आकार आणि बॅलंसींग.

ई) संपपीट मध्ये जाणारे पाणी वॉटर सिल मधून जावे व ते एक /किंवा अधिक न्हाणीट्रॅप मधून असावे.

फ) पाण्याचा निचरा मनपा गटार व्यवस्था किंवा शोष टाकीला जोडलेला असावा.

2) परवानगी कार्यप्रणाली:

- अ) कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादी बांधण्याकरीता प्रथमतः कागदपत्र पडताळून अंतरीम परवानगी देण्यात येईल.
- ब) कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादीच्या बाबत अटीचा मसूदा जे परिशिष्ट 'क' या पुस्तिके मध्ये आहेत व सदर अटी प्रत्यक्ष पूर्ण केल्यानंतर अंतीम परवानगी देण्यात येईल.
 - 1) रू.५००/- च्या मुद्रांक कागदावर कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादींची परवानगीसाठी लागू असणा-या अटीचा वचननामा.
 - 2) पुस्तकात दिलेल्या परिशिष्ट 'ब' प्रमाणे (इन्डेन्सिटी बाँड)

- 3) रू. २६०००/- (रू. सव्वीस हजार फक्त) अनामत रक्कम. रोख किंवा / पे ऑर्डर / डी.डी बृ.मु.म.न.पा. यांचे नावे.
- 4) रू. ७८००/- (रू.सात हजार आठशे फक्त) शुल्क. रोख किंवा / पे ऑर्डर / डी.डी बृ.मु.म.न.पा. यांचे नावे.

4) नूतनीकरण कार्यप्रणाली:

- अ) नूतनीकरण कालावधी
परवानगी समाप्त होण्याच्या आगोदर कुठल्याही वेळी.
- ब) नूतनीकरण शुल्क
नूतनीकरण शुल्क रू. ७८००/- (रू. सात हजार आठशे फक्त) वार्षिक.
- क) विलंब शुल्क
कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादीच्या नूतनीकरणास विलंब झाल्यास खालील प्रमाणे शुल्क आकारण्यात येईल

अ. क्र	नूतनीकरण विलंब कालावधीचा	दंडाची % टक्केवारी	दंड शुल्क रू.
1.	पहिली तिमाही	२५ %	१९५०/-
2.	दुसरी तिमाही	५० %	३९००/-
3.	तिसरी तिमाही	७५ %	५८५०/-
4.	चौथी तिमाही	१०० %	७८००/-

सदर विलंब शुल्क परवानगी शुल्काच्या अतिरिक्त भरणे आवश्यक आहे.

- ड) नूतनीकरणाचे नियम :
कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादीच्या परवानगीचे नूतनीकरण करण्यात येईल. परंतू जे कारंजे / धबधबे इत्यादी सद्यस्थितीत वार्डट अवस्थेत असतील किंवा मनपा आयुक्तांच्या इच्छेनुसार बदललेल्या धोरणासह नसल्यास नूतनीकरण नाकारण्यात येतील.
- इ) नूतनीकरण न झालेले कारंजे/धबधबे इत्यादी बदल धोरण
 - अ) एका वर्षावर नूतनीकरण न झालेल्या कारंजे / धबधबा इत्यादीच्या परवानगी रद्द करण्यात येईल.
 - ब) एका वर्षात नूतनीकरण न झालेल्या कारंजे / धबधबा इत्यादीच्या अनामत रक्कम जप्त करण्यात येईल.
 - क) मनपा अधिनियम ३८१/अ अन्वये सदर नूतनीकरण न झालेल्या कारंजे / धबधबा यांवर कारवाई करण्यात येईल.

ड) आवश्यकता भासल्यास सदर कृत्रिम कारंजा / धबधबा मालकाच्या जबाबदारी खर्चावर जप्त करण्यात / तोडण्यात येईल.

5) परवानगी रद्द केलेल्या कृत्रिम कारंजा / धबधबा इत्यादीच्या पूर्णपरवानगी बाबत कार्यप्रणाली:

परवानगी रद्द केलेल्या कृत्रिम कारंजा / धबधबा इत्यादीच्या पूर्णपरवानगी साठी अनु क्र. - V मध्ये सांगितल्याप्रमाणे नवीन परवानगीसाठी अर्ज करावा.

71

6) परवानगी हस्तांतरणाकरिता प्रक्रीया:

परवानगी हस्तांतरणासाठी खालील बाबींचा विचार करण्यात येईल.

- 1) मालक / मालकांचा मुत्यु किंवा निवृत्ती पश्चात त्यांचे कायदेशीर वारस.
- 2) परवानगीधारक याच्या नावात वाढ / बदल किंवा नाव वगळणे / कमी करणे.

परिशिष्ट - 'क'

कृत्रिम कारंजे / धबधबा इत्यादीच्या नियामक बंधनाच्या हमीपत्राच्या करारनाम्याचा मसुदा

(रु.५००/- च्या मुद्रांक कागदावर सादर करणे आवश्यक आहे.) मनपा अधिनियम 479

(1), अनूसार खालील बंधने तयार केलेली आहेत. कृत्रिम कारंजा/धबधबा इत्यादीची परवानगी मनपा अधिनियम 381A अन्वये देण्यात येत आहे.

- 1) मी/आम्ही, मला/आम्हाला जाणीव आहे की, कुठलेही बांधकाम किंवा निर्माणाची स्थापना जसे कृत्रिम शोभिवंत टाकी/कारंजा/बगीचा टाकी/ कुंड टाकी, कालवा इ. ज्या ठिकाणी पाणी खेळविण्यात येत आहे त्याची परवानगी वरील मजल्यावर किंवा गच्चीवर बांधण्यास / ठेवण्यास देता येणार नाही.
- 2) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, सदर शोभिवंत टाकी, कारंजा, कृत्रिम तलाव जमिनीच्या भुपृष्ठावर असेल आणि पाणी शेवटच्या थेंबापर्यंत बाहेर जाण्यास सुविधाकारक असेल, पाण्याचा निचरा योग्य जोडणीद्वारे महापालिका गटारामध्ये असेल.
- 3) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, पाण्याचे अभिसरण धबधब्यामधून, कुंड, टाकी किंवा खोलगट आकाराच्या/किंवा पृष्ठभागावर होईल त्याकरिता आवश्यक तो उतार ठेवण्यात येईल, कि ज्यामुळे कारंजा इ. बंद असताना पाणी जमा होणार नाही.
- 4) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, सर्व उभे व आडवे पृष्ठभाग ज्या ठिकाणी पाणी वाहत आहे किंवा पडत आहे ते पूर्णपणे सपाट आणि गुळगुळीत असतील, की ज्यावर कोणताही कप्पा तयार होणार नाही. जिच्यावर पाणी साचणार नाही व निचरा होण्यास अडथळा निर्माण करू शकेल.
- 5) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, कृत्रिम कारंजा/धबधबा इ. मध्ये अशी व्यवस्था असेल की जर सदर कारंजा इ. बंद झाल्यास संपूर्ण पाणी एका डास प्रतिबंधक टाकीत पडेल. सदर डास

प्रतिबंधक टाकीस मनपा मान्यताप्राप्त लोखंडी झाकण जे गोल आकाराचे असेल, व सदर टाकीस 1.5 एम.एम. पेक्षा जास्त छिद्र असणार नाही. मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, ज्या क्षणी सदर कृत्रिम कारंजे/धबधबा इ. काम करावयाचे बंद होईल त्याक्षणी संपूर्ण पाणी मनपा नाल्यात निघून जाईल.

- 6) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, जेव्हा कारंजा / धबधबा इ. चालू असेल तेव्हा अविरत शिडकावा होत राहिल.
- 7) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, मला/आम्हांस सूचना मिळाल्यावर सदर कारंजा/धबधबा इ. आठवडयातून एकदा तपासणी करीता संपूर्ण बंद ठेवून कोरडा ठेवू.
- 8) मी/किंवा आम्ही असे नमूद करतो की, कारंजा, इत्यादीत कुठलीही पाणवनस्पती लावण्यात येणार नाहीत की त्यामुळे आठवडयाचा कोरडा दिवस पाळण्यात अडथळा येईल.
- 9) मला/आम्हांस हया गोष्टीची जाणीव आहे की, फक्त जे/ज्या व्यक्ती सदर जागेचे कायदेशीर वहिवाटदार आहेत ते /त्या व्यक्ती सदर परवानगीकरीता अर्ज करू शकतील आणि इतर कोणत्याही व्यक्ती उदा. बांधकाम करणारा/विकासक, वास्तू विशारद, ठेकेदार इत्यादी यांचे अर्जाचा विचार करण्यात येणार नाही. अर्जासोबत सदर कारंजा/धबधबा इ. चे योग्य नकाशा, आराखडा नियोजित बांधकाम व पाण्याचा निचरा होण्याची व्यवस्था याबाबत योग्य तो तपशिल उपलब्ध नसल्यास अर्ज स्विकारण्यात येणार नाहीत.
- 10) मला/आम्हांस जाणीव आहे की, मनपाने निर्धारित केलेले परवानगी शुल्क व नुतनीकरण शुल्क परवानगी मिळण्याच्या तारखेस, जे मनपाने निर्धारित केले असेल, ते भरावे लागेल व सदर शुल्क जर परवानगी मिळाल्यावर पुन्हा निर्धारित करण्यात आले तर मला / आम्हाला शुल्काचा जो काही फरक असेल तो न भरल्यास परवानगी रद्द करण्यात येईल व पुढील कारवाई करण्यांत येईल.
- 11) मला/आम्हाला हया गोष्टीची जाणीव आहे की, सदर परवानगी ही दिल्या तारखेपासून मार्च महिन्याच्या अखेरपर्यंतच वैध आहे व त्यांचे नुतनीकरण पुढील प्रत्येक आर्थिक वर्षासाठी केले जाईल.
- 12) मला/आम्हांला जाणीव आहे की, सदर परवानगीचे शुल्क हे धनादेशाद्वारे भरल्यास व धनादेश न वटल्यास संबंधित परवानगी रद्द करण्यात येईल व पुढील कारवाई करण्यात येईल.
- 13) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगी शुल्कचा परतावा मिळणार नाही.
- 14) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगीधारक, त्यांच्या परवानगीचे नुतनीकरण प्रत्येक वर्षी मार्च महिन्यात योग्य ते शुल्क भरून करतील. पुढील नुतनीकरण करण्याकरीता मनपातर्फे कोणतीही सूचना देण्यात येणार नाही. जर काही करणास्तव परवानाधारक नुतनीकरण शुल्क विहित मुदतीत भरू शकला नाही, तर सदर परवानगी मनपाच्या सक्षम अधिका-यांच्या मंजूरीने विलंब शुल्क अधिक परवानगी शुल्क भरून नुतनीकरण करण्यात

येईल. जर नुतनीकरण शुल्क न भरल्यास सदर परवानगी ही आपोआप रद्द होईल व परवानाधारकावर योग्य ती न्यायालयीन कारवाई करण्यात येईल व सदर परवानगीच्या नुतनीकरण दावे विचारात घेतले जाणार नाहीत.

- 15) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगीधारकास मनपा अधिनियमाच्या इतर तरतुदी पासून कोणत्याही प्रकारच्या बंधनापासून मुक्त करण्यात येणार नाही व सदर परवानगी ही कोणत्याही वेळी, गरज पडल्यास निलंबित वा रद्द करण्यात येईल.
- 16) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीधारक कोणत्याही प्रकारे या परवानगीत उल्लेखिलेल्या अटीचे उल्लंघन वा भंग करणार नाही. अशा प्रकारणांमध्ये परवानगीधारक कायदेशीर कारवाईस पात्र वा परवानगी रद्द होण्यास पात्र असेल.
- 17) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगी धारकाने सदर परवानगी योग्य त्या प्राधिकृत अधिका-याने अथवा पालिकेने तपासणीसाठी जेव्हा मागतिल तेव्हा त्यांस सादर करावा लागेल.
- 18) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीधारक यांनी परवानगीत कोणत्याही प्रकारचा बदल करण्याचे ठरल्यास संबंधित विभागातील किटकनियंत्रण अधिकारी यांना बदलाच्या तारखेच्या कमीत कमी एक महिना अथवा परवानगी रद्द होण्याच्या अगोदर लेखी कळवतील
- 19) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीची जागा, परवानाधारक किंवा त्यांचे प्रतिनिधी मनपा अधिका-यास जेव्हा गरज असेल तेव्हा निरीक्षणाकरीता उपलब्ध करून देतील.
- 20) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, जर मनपा आयुक्त किंवा त्यांनी नमून दिलेल्या कोणत्याही सक्षम अधिका-यांस असे आढळले की, सदर कारंजे/धबधबा इ. हा उपद्रव किंवा जीवन, आरोग्य व मालमत्तेकरीता धोकादायक आहे तर परवानाधारक न्यायालयीन कारवाईस पात्र राहिल किंवा सदर परवानगी रद्द करण्यात येईल
- 21) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीचे निलंबन, रद्दबातल हे कोणत्याही कारणास्तव मनपा आयुक्त किंवा त्यांचे सक्षम अधिका-यांना कुठल्याही प्रकारचा दावा किंवा मागणी मध्ये बाधित करणार नाही. सदर परवानगी रद्द किंवा निलंबित केल्यास परवानगीधारकाने भरलेल्या कोणत्याही शुल्काची परतफेड मागू शकणार नाही. व मनपाकडे कोणत्याही प्रकारचा बांधकाम खर्चाचा दावा करू शकणार नाही.
- 22) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, मनपाने वेळोवेळी निर्धारित केलेली अनामत रक्कम सदर कारंजे/धबधबा इ. च्या अटी व शर्तीच्या विश्वासपूर्वक पाळण्याकरीता भरण्यात येणार आहे. जर मनपा आयुक्त किंवा त्यांच्या सक्षम अधिकाऱ्यांच्या निर्देशनास आले कि परवानगीच्या अटी व नियम यांचे पालन योग्य प्रकारे होत नाही तर सदर अनामत रक्कम जप्त करून मनपा तिजोरीत जमा करण्यात येईल.

- 22अ) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगी समाप्त झाल्यानंतर किंवा रद्द केल्यानंतर, परवानाधारक सदर जागेवर असलेले बांधकाम 15 दिवसांचे आत काढून टाकेल अन्यथा मनपा किंवा त्यांचे सक्षम अधिकारी सदर बांधकाम कोणतीही सूचना न देता, मालकाच्या जबाबदारीवर काढून टाकतील किंवा तोडतील व सर्व खर्च परवानाधारकाकडून वसूल करतील.
- 23) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर पारवानगी ही मालक व जागेच्या दृष्टीकोनातून मनपाच्या सक्षम अधिका-याच्या परवानगी शिवाय अहस्तांतरणीय आहे.
- 24) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, जर परवानाधारक सदर, कृत्रिम कारंजा / धबधबा बंद करू इच्छित असल्यास त्याबाबतची माहिती किटकनाशक अधिकारी यांचेकडे देतील.
- 25) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, मनपास कृत्रिम कारंजा/धबधबा इ. परवानगी बाबतच्या कोणत्याही धोरणामध्ये केव्हाही, मनपा आयुक्त किंवा त्यांचे सक्षम अधिकारी यांना बदल, वाढ किंवा सुधारणा करण्याचे अधिकार आहेत. अशा वेळेस परवानाधारक सदर बदललेल्या शर्ती व अटी यांना बांधील असेल.
- वरील सर्व अटी व शर्ती माझ्यावर / आमच्यावर माझ्या / आमच्या व्यवस्थापन आणि वचनदार यांचेवर बंधनकारक राहिल. मी/आम्ही मनपाच्या इतर खात्यातील नियमांचे पालन करू.

कूपनलिकेकरीता आवश्यक असणाऱ्या अटी व वचननामा/हमी.

मी/आम्ही निम्नस्वाक्षरीकार पूढीलप्रमाणे असणारा वचननामा लिहून देत आहोत तसेच जाहीर करत आहोत.

- 1) कूपनलिकेचे तोंड हे डासप्रतिबंधक स्थितीत असेल व त्याच स्थितीत राखले जाईल.
- 2) "कूपनलिकेचे पाणी पिण्यायोग्य नाही" असा फलक दृष्टीक्षेपात येईल अशा ठिकाणी लावला जाईल.
- 3) कूपनलिकेमधून ज्या ज्या ठिकाणी पाणी वाहून नेले असेल त्या करीता स्वतंत्र जलवाहिनी टाकण्यात येईल व ती लाल रंगाने दर्शविली जाईल.
- 4) परवानगी दिलेल्या व्यतिरिक्त इतर कामासाठी कूपनलिकेचे पाणी वापरले जाणार नाही.
- 5) वाया गेलेले व सांडलेले पाणी साचू नये याकरीता तसेच त्याची विल्हेवाट लावण्याकरीता ते गटारांना जोडण्याची आवश्यक ती व्यवस्था करण्यात येईल आणि आजूबाजूला पाणी साठून राहणार नाही याचीही खबरदारी घेण्यात येईल.
- 6) महापालिकेतर्फे पूरविण्यात आलेले पिण्याचे पाणी आणि कूपनलिकेचे पाणी कोणत्याही स्थानी एकत्रित केले जाणार नाही तसेच त्यांची साठवणूक वेगवेगळ्या डास प्रतिबंधक टाक्यांमध्ये केली जाईल व ह्या टाक्या एकमेकांपासून पुर्णपणे वेगळ्या राहतील. तसेच टाक्यांपर्यंत पोहचण्यासाठी सोपा, सुरक्षित व कायमस्वरूपी मार्ग असेल.
- 7) कूपनलिकेतून काढले गेलेले पाणी नळजोडणी किंवा इतरत्र वापरले जाणार नाही, त्याचा साठा फक्त न पिण्यायोग्य पाणी साठविण्याच्या डास प्रतिबंधक टाकीमध्ये केला जाईल.
- 8) जलजोडणीचे काम अंतिमतः पूर्ण होईपर्यंत, खोदकाम सुरु नसताना कूपनलिकेच्या जमिनीखालील भागाचे तोंड योग्यरीतीने बंद करून ठेवले जाईल.
- 9) कूपनलिकेचे काम पूर्ण झाल्यावर सगळे खड्डे बुजविण्यात येतील.
- 10) मालकीहक्काबाबत हस्तांतरण व बदल झाल्यास कूपनलिकेचे परिरक्षण करण्याची जबाबदारी नवीन मालकास बंधनकारक राहिल. याबाबत किटकनाशक विभागास कळविणे आवश्यक असेल.
- 11) बृहन्मुंबई महानगरपालिका तिचे अधिकारी आणि नोकरवर्ग सर्व प्रकारच्या आर्थिक नुकसान, भरपाई, दंड व दावे आणि सर्व प्रकारच्या मागण्या ज्यामध्ये वर्कसमेन कॉर्पोरेशन ऐक्ट 1923 नुसार केलेल्या दाव्यासंबंधी मागण्याही अंतर्भूत असतील यापासून कोणत्याही कारणाने अनूज्ञेय असलेल्या, कोणत्याही दुखापतीमुळे उद्भवलेल्या, कोणत्याही व्यक्तीपासून कोणत्याही त्रयस्थ व्यक्तीला प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष अनूज्ञात असलेल्या घटनेपासून अबाधीत व सुरक्षित राहतील.
- 12) वरील नमूद केलेल्या शर्तीपैकी कोणत्याही शर्तीचे अथवा अटीचे उल्लंघन झाल्यास तीन दिवसाची पूर्व सूचना देऊन सदर पाणी साठवून ठेवणा-या व्यवस्थेची परवानगी कोणत्याही वेळी रद्द करण्यात येईल.

वरील सर्व बाबी माझ्यावर/आमच्यावर आमचे व्यवस्थापन आणि मुखत्यार यांना बंधनकारक राहिल.मी/ आम्ही महानगरपालिकेच्या इतर खात्यांशी संबंधित बाबींची सुद्धा योग्य त्या कामाची पूर्तता करू.

सिमेंट कॉंक्रीटच्या स्लॅबने आच्छादीत बंद विहीरीकरीता आवश्यक असणाऱ्या अटी व
वचननामा/हमी.
(एच.सी.सी.विहीर)

मी/आम्ही निम्नस्वाक्षरीकार पूढीलप्रमाणे असणारा वचननामा लिहून देत आहोत तसेच जाहीर करत आहोत.

1) मी/आम्ही सदर विहीर आर.सी.सी स्लॅबच्या सहाय्याने बंद करित आहोत व सदर विहीर कायम

डासप्रतिबंधक स्थितीत राहण्याच्या दृष्टीने त्यास डास प्रतिबंधक स्थिती आवश्यकतेकरीता

प्रमाणित झाकण लावू.

- 2) "एच.सी.सी. विहीरीचे पाणी पिण्यायोग्य नाही" असा फलक दृष्टीक्षेपात येईल अशा ठिकाणी लावला जाईल.
- 3) विहीरीचे पाणी ज्या ज्या ठिकाणी वाहून नेले असेल त्या करीता स्वतंत्र जलवाहिनी टाकण्यात येईल व ती लाल रंगाने दर्शविली जाईल.
- 4) परवानगी दिलेल्या व्यतिरिक्त इतर कामासाठी विहीरीचे पाणी वापरले जाणार नाही.
- 5) वाया गेलेले व सांडलेले पाणी साचू नये याकरीता तसेच त्याची विल्हेवाट लावण्याकरीता ते गटारांना जोडण्याची आवश्यक ती व्यवस्था करण्यात येईल आणि आजूबाजूला पाणी साठून राहणार नाही याचीही खबरदारी घेण्यात येईल.
- 6) महापालिकेतर्फे पूरविण्यात आलेले पिण्याचे पाणी आणि विहीरीचे पाणी कोणत्याही स्थानी एकत्रित केले जाणार नाही तसेच त्यांची साठवणूक वेगवेगळ्या डास प्रतिबंधक टाक्यांमध्ये केली जाईल व ह्या टाक्या एकमेकांपासून पुर्णपणे वेगळ्या राहतील. तसेच टाक्यांपर्यंत पोहचण्यासाठी सोपा, सुरक्षित व कायमस्वरूपी मार्ग असेल.
- 7) विहीरीतून काढले गेलेले पाणी नळजोडणी किंवा इतरत्र वापरले जाणार नाही, त्याचा साठा फक्त न पिण्यायोग्य पाणी साठविण्याच्या डास प्रतिबंधक टाकीमध्ये केला जाईल.
- 8) काम पुर्ण झाल्यावर विहीरीच्या डास प्रतिबंधक स्थितीस धक्का न लावता मी/आम्ही आवश्यक ती उपसाधने पूर्णपणे काढून टाकू.
- 9) मालकीहक्काबाबत हस्तांतरण व बदल झाल्यास विहीरीचे परिरक्षण करण्याची जबाबदारी नवीन मालकास बंधनकारक राहिल. याबाबत किटकनाशक विभागास कळविणे आवश्यक असेल.
- 10) बृहन्मुंबई महानगरपालिका तिचे अधिकारी आणि नोकरवर्ग सर्व प्रकारच्या आर्थिक नुकसान, भरपाई, दंड व दावे आणि सर्व प्रकारच्या मागण्या ज्यामध्ये वर्कसमेन कॉपेनसेशन ऍक्ट 1923 नुसार केलेल्या दाव्यासंबंधी मागण्याही अंतर्भूत असतील यापासून कोणत्याही कारणाने अनूज्ञेय असलेल्या, कोणत्याही दुखापतीमुळे उद्भवलेल्या,

कोणत्याही व्यक्तीपासून कोणत्याही त्रयस्थ व्यक्तीला प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष अनूज्ञात असलेल्या घटनेपासून अबाधीत व सुरक्षित राहतील.

- 11) वरील नमूद केलेल्या शर्तीपैकी कोणत्याही शर्तीचे अथवा अटीचे उल्लंघन झाल्यास तीन दिवसाची पूर्व सूचना देऊन सदर पाणी साठवून ठेवणा-या व्यवस्थेची परवानगी कोणत्याही वेळी रद्द करण्यात येईल.

वरील सर्व बाबी माझ्यावर/आमच्यावर आमचे व्यवस्थापन आणि मुखत्यार यांना बंधनकारक राहिल.मी/ आम्ही महानगरपालिकेच्या इतर खात्यांशी संबंधित बाबींची सुद्धा योग्य त्या कामाची पूर्तता करू.

कंकणाकृती विहीरीकरीता आवश्यक असणाऱ्या अटी व वचननामा/हमी.

(रिंग वेल)

मी/आम्ही निम्नस्वाक्षरीकार पूढीलप्रमाणे असणारा वचननामा लिहून देत आहोत तसेच जाहीर करत आहोत.

- 1) मी/आम्ही सदर विहीर आर.सी.सी स्लॅबच्या सहाय्याने बंद करित आहोत व सदर विहीर कायम डासप्रतिबंधक स्थितीत राहण्याच्यादृष्टीने त्यास डासप्रतिबंधासाठी महानगरपालिका मान्यताप्राप्त गोलाकार भिडाचे झाकण लावले जाईल.
- 2) कंकणाकृती विहीरीचे पाणी ज्या ज्या ठिकाणी वाहून नेले असेल त्या करीता स्वतंत्र जलवाहिनी टाकण्यात येईल व ती लाल रंगाने दर्शविली जाईल.
- 3) "कंकणाकृती विहीरीचे पाणी पिण्यायोग्य नाही" असा फलक दृष्टीक्षेपात येईल अशा ठिकाणी लावला जाईल.
- 4) महापालिकेतर्फे पूरविण्यात आलेले पिण्याचे पाणी आणि कंकणाकृती विहीरीचे पाणी कोणत्याही स्थानी एकत्रित केले जाणार नाही तसेच त्यांची साठवणूक वेगवेगळ्या डास प्रतिबंधक टाक्यांमध्ये केली जाईल व ह्या टाक्या एकमेकांपासून पुर्णपणे वेगळ्या राहतील. तसेच टाक्यांपर्यंत पोहचण्यासाठी सोपा, सुरक्षित व कायमस्वरूपी मार्ग असेल.
- 5) कंकणाकृती विहीरीतून काढले गेलेले पाणी नळजोडणी किंवा इतरत्र वापरले जाणार नाही, त्याचा साठा फक्त न पिण्यायोग्य पाणी साठविण्याच्या डास प्रतिबंधक टाकीमध्ये केला जाईल.
- 6) परवानगी दिलेल्या व्यतिरिक्त इतर कामासाठी कंकणाकृती विहीरीचे पाणी वापरले जाणार नाही.
- 7) वाया गेलेले व सांडलेले पाणी साचू नये याकरीता तसेच त्याची विल्हेवाट लावण्याकरीता ते गटारांना जोडण्याची आवश्यक ती व्यवस्था करण्यात येईल आणि आजूबाजूला पाणी साठून राहणार नाही याचीही खबरदारी घेण्यात येईल.
- 8) काम पुर्ण झाल्यावर कंकणाकृती विहीरीच्या डास प्रतिबंधक स्थितीस धक्का न लावता मी/आम्ही आवश्यक ती उपसाधने पूर्णपणे काढून टाकू.
- 9) बृहन्मुंबई महानगरपालिका तिचे अधिकारी आणि नोकरवर्ग सर्व प्रकारच्या आर्थिक नुकसान, भरपाई, दंड व दावे आणि सर्व प्रकारच्या मागण्या ज्यामध्ये वर्कसमेन कॉपेनसेशन ऍक्ट 1923 नुसार केलेल्या दाव्यासंबंधी मागण्याही अंतर्भूत असतील यापासून कोणत्याही कारणाने अनूज्ञेय असलेल्या, कोणत्याही दुखापतीमुळे उद्भवलेल्या, कोणत्याही व्यक्तीपासून कोणत्याही त्रयस्थ व्यक्तीला प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष अनुज्ञात असलेल्या घटनेपासून अबाधीत व सुरक्षित राहतील.
- 10) तात्पुरती परवानगी मिळाल्यानंतर तीन महिन्यांच्या कालावधीत कंकणाकृती विहीर खोदण्यात येईल व त्या अनुषंगाने सगळी कामे पूर्ण करण्यात येतील.

- 11) मालकी हक्काबाबत हस्तांतरण व बदल झाल्यास विहीरीचे परिरक्षण करण्याची जबाबदारी नवीन मालकास बंधनकारक राहिल. याबाबत किटकनाशक विभागास कळविणे आवश्यक असेल.
- वरील सर्व बाबी माझ्यावर/आमच्यावर आमचे व्यवस्थापन आणि मुखत्यार यांना बंधनकारक राहिल. मी/ आम्ही महानगरपालिकेच्या इतर खात्यांशी संबंधित बाबींची सुद्धा योग्य त्या कामाची पूर्तता करू.

औदयोगिक वापरसाठी विटांच्या टाकीची (मॅसोनरी टाकी) परवानगी मिळणेबाबत

- 1) सदर विटांची टाकी ही पूर्णपणे रिकामी होण्यासाठी एक पाईप असावा आणि तो महानगरपालिका गटारास जोडणारा असावा.
- 2) किटकनाशक अधिकारी कार्यालयाने विहित केलेल्या दिवशी आठवडयातून एकदा सदर टाकी पूर्णपणे कोरडी करावी व ती पुढील 24 तास तशीच ठेवावी.
- 3) डासांच्या अळया तयार होऊ नये याकरीता टाकीतील पाणी साठवून ठेवू नये.
- 4) टाकीची वारंवार पाहणी करण्याकरीता तसेच डासांच्या अळया कधीही न मिळण्याच्या दृष्टीने सदर खात्यातील कर्मचा-यांना पूर्ण सहकार्य देवू.
- 5) वरील एखादया शर्तीचा भंग झाल्यास अथवा महापालिका आयुक्त किंवा त्यांनी अधिकार बहाल केलेल्या एखादया अधिका-याने योग्य कारण दिल्यास सदर टाकीची परवानगी रद्द करण्यात येईल.
- 6) डासांच्या अळया टाकीमध्ये न मिळण्याच्या दृष्टीने करण्यात येणा-या कार्यवाहीची माहिती आपणास वेळोवेळी देण्यात येईल.

कुलींग टॉवरला परवानगी देण्याबाबतच्या शर्ती

- 1) कुलींग टॉवर जमिनीच्या पृष्ठभागापासून 1.2 मीटरपेक्षा जास्त उंचीवर लावला/बांधला गेल्यास त्याचे कायमस्वरूपी निरीक्षण करण्यासाठी त्यास लोखंडी शिडी लावण्यात येईल (शिडीचा खालील भाग सिमेंट कॉंक्रीटमध्ये घट्ट रोवून वरचा भाग हाताची योग्य पकड देण्याकरीता अर्धवर्तूळाकार पध्दतीने घट्ट केला जाईल)
- 2) आठवडयातून एकदा तळाचा भाग रिकामा केला जाईल आणि पुसून काढला जाईल.
- 3) कुलींग टॉवरच्या खालील पाणी साठविण्याच्या भागास कमीत कमी 2 मीटर उंचीवरून पाण्याच्या पातळीस व्यत्यय किंवा खळखळ होण्याच्या दृष्टीने पुरेशा प्रमाणात फवारा देण्याची व्यवस्था करण्यात येईल.

सूचना : वरील शर्तीचे पालन न केल्यास कुलींग टॉवरची परवानगी रद्द करण्यात येईल आणि कायदेशीर कार्यवाही सुरु करण्यात येईल.

जॅकूझी व जलतरण तलावाच्या परवान्यासाठी अटी व शर्ती यांची पुर्तता करण्याबाबत

- 1) जॅकूझीसाठी वापरात असलेली पाण्याची टाकी पूर्णपणे रिकामी व्हावी यासाठी टाकीच्या तळाशी पाणी जाण्यासाठी व्यवस्था करण्यात येईल व ते बाहेर जाणारे पाणी महापालिकेच्या गटार व सांडपाणी यांचा निचरा करणा-या अधिकृत व्यवस्थेस जोडण्यात येईल व या सर्व कामांसाठी मनपा प्रमाणित जोडणी व वॉटरसील वापरण्यात येईल.
- 2) जॅकूझीसाठी वापरात असलेली पाण्याची टाकी आठवडयातून एकदा महापालिकेने निश्चित केलेल्या दिवशी पूर्ण रिकामी करून खरवडण्यात येईल. त्याच प्रमाणे पाण्याची टाकी 24 तास पूर्ण रिकामी व कोरडी ठेवण्यात येईल.
- 3) डासांची निर्मिती होऊ नये म्हणून जॅकूझीच्या टाकीतील पाणी सतत साठून राहणार नाही याची खबरदारी घेण्यात येईल.
- 4) मुंबई महापालिका कायद्यान्वये किटकनाशक अधिकारी यांस आवश्यक वाटेल तेव्हा जॅकूझीच्या टाकीची तपासणी तसेच फवारणी करण्याबाबत महापालिकेच्या अधिकृत अधिकारी किंवा कर्मचारी यांस विना अडथळा व तात्काळ प्रवेश देण्याची अट माझ्यावर बंधनकारक राहिल.
- 5) जॅकूझीच्या टाकीत डास निर्मितीस प्रतिबंध व्हावा यासाठी किटकनाशक अधिकारी कार्यालयातून वेळोवेळी येणा-या सूचनांचे पालन मी करीन.
- 6) जॅकूझीच्या वापरासाठी कोणत्याही अतिरिक्त पाण्याची मागणी मी करणार नाही.
- 7) महापालिका आयुक्त अथवा त्यांचेमार्फत नेमलेल्या अधिकारी यांस कोणत्याही अटीचा भंग केला आहे असे आढळल्यास किंवा इतर सबळ कारणास्तव कोणतीही सबब न देता जॅकूझीचे ना-हरकत प्रमाणपत्र रद्द करण्यात येईल याची मला पूर्ण जाणीव आहे.

पुस्तिका - १४

इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात उपलब्ध असलेल्या माहितीचा तपशील

लागू नाही

पुस्तिका - १५

नागरिकांना माहिती मिळण्यासाठी उपलब्ध असलेल्या सुविधांचा तपशील.

- 1) बृहन्मुंबई आरोग्यसेवा मार्गदर्शिका व आरोग्य रूपरेखा यासारखी छापील पुस्तिका.
- 2) प्रदर्शन
- 3) वृत्तपत्राद्वारे
- 4) माहिती, शिक्षण, संपर्क आणि सामुहिक प्रसारमाध्यमे उदा. जाहिरात फलक, पत्रके, घोषणा फलक, हस्तपत्रक, चलचित्रे, व्हीसीडी, दूरदर्शन प्रसार माध्यम, वृत्तपत्रप्रसार, इलेक्टॉनिक प्रसारमाध्यम, ऑल इंडिया रेडीओ, एफएमबँड, फोनद्वारे प्रचार, मेळावे, पथनाटय, रेल्वे, बसस्थानक, विमानतळावरची घोषणा पध्दती, दूरसंचार माध्यम इत्यादी.
- 5) वृत्तपत्राद्वारे सार्वजनिक अधिसूचना.
- 6) कायदेशीर सूचनापत्र.

पुस्तिका - १६
अधिका-यांची माहिती

अक्र	नांव	हुद्दा	दुरध्वनी क्रमांक	कार्यालयाचा पत्ता
१	श्री. प्रियेश भार्गव शिंदे	कि. नि. अ.	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२	रिक्त	पर्य. क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
३	श्रीम. सोनाली कदम	लिपिक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
४	श्री. सुनील पाटील	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
५	श्री. बाळामुरुगन नायडू	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
६	श्री. कमलेश सोलंकी	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
७	श्री. मनोज बागुल	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
८	श्री. अविनाश रत्ने	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
९	श्री. विकास कोळेकर	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१०	श्रीम. सोनाली व्हटकर	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
११	श्री. अरविंद सावंत	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१२	श्री. किरण दामसे	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१३	श्री. किशोर लाड	क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१४	रिक्त	मू. क. अवेक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१५	रिक्त	धु. फ. दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१६	रिक्त	धु. फ. दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१७	रिक्त	रो.ना.दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१८	श्री. राजू शंकर काळे	रो.ना.दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१९	श्री. गुरुनाथ जाधव	रो.ना.दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२०	श्री. निसरड धोंडु राजाराम	रो.ना.दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२१	रिक्त	रो.ना.दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२२	रिक्त	रो.ना.दु. निरिक्षक	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर

पुस्तिका - १७
इतर उपयोगी माहिती

मध्यवर्ती भांडार गृह - शहर विभागाकरीता एफ/द येथे, पश्चिम उपनगराकरीता पी/उ येथे व पुर्व उपनगराकरीता एम/प येथे विभाग कार्यालयात मध्यावर्ती भांडारगृह असून त्यात असलेल्या किटकनाशकाचा पुरवठा त्वरीत वेगवेगळ्या विभागात करण्यात येतो.

धुम्रफवारणी यंत्र दुरुस्ती कार्यशाळा- ही कार्यशाळा जी/द येथे असून त्यात धुम्रफवारणी यंत्रांची व इंधनावर चालणा-या यंत्रांची देखभाल व दुरुस्ती केली जाते.

पंप दुरुस्ती केंद्र मनुष्यबळाने चालविल्या जाणा-या फवारणी पंप व यंत्रांची दुरुस्ती करणारी कार्यशाळा 'एल' विभागामध्ये आहे.

खाजगी किटक नियंत्रण पुरवणा-या मान्यताप्राप्त संस्थांची यादी.

BRIHANMUMBAI MUNICIPAL CORPORATION Public Health Department Insecticide Branch			
<small>5th Floor, Hawkers Plaza, Janata Cloth Market Building, Senapati Bapat Marg, Dadar (West), Mumbai- 400 028.</small>			
LIST OF BMC APPROVED PRIVATE PEST CONTROL OPERATORS AS ON 29.05.2025			
Sr. No.	Name of Company & Proprietor	Address of Company	Validity upto
1	M/s. Pest and Hygiene Solution Pvt. Ltd. Pro. Ramesh Suryabhan Khurud	S.No.- 49/1 b, Shop no.9, Plot no.8, Deepali Apartment, Mula Road, Khadki, Pune-411003. Email – pandhsolutions365gmail.com	14.06.2026
2	M/s. Pest O Crush Mr. Pritam Kaiya Tel- 93222 43534	Shop No.2, Stand View Building, Plot no. 394, Lokmanya Nagar, Behind Bus Stand, Panvel, Pin – 410206 email- pritam.kaiya@gmail.com pesto_crush@yahoo.co.in	23.06.2026
3	M/s. S & R Pest Control Services Pro. Mr. Narendra S. Ruikar, Mob.-9821057746 9324838396	Shop No.7, Ground Floor, A-Wing, Parasnath Darshan, Indira Nagar. Near State bank of India, Vidhya Vihar (W), Mumbai- 400 086. Email- srpest@gmail.com , srpest123@gmail.com	15.05.2027
4	M/s. Hindustan Insecticide Pro.- Mrs. Madhuri S. Zode Mob No. – 9821137624 / 9867743679	39/2011, Shivam Hsg. Society, Gandhi Nagar Bandra (E), Mumbai 400 051. Email – hindustaninsecticide@hotmail.com Web - www.hindustaninsecticide.com Tel – 022 26555492/26420566	04.03.2028
5	M/s. Quality Pest Control And Allied Services Pro. Nilesh Manikrao Gaikwad Mob. 7774033104 7020800771	Shop No. 6 & 7, ABC Junction, Sec. No. 26, Village – Nigadi, Taluka- Pune City, District – Pune, Pin code – 411044. website - qualitypestcontrols.com	25.03.2026

Sr. No.	Name of Company & Proprietor	Address of Company	Validity upto
6	M/s. Elite Corporation Pro. - Mr. Jaldhi Rajanikant Trivedi	Vieshwar Chamber, 4 th Floor, Office No.405, Next to Shaan Cinema, M.G.Road, Vile Parle (E), Mumbai – 400 057. Tel.-25965192 Email-support@elitecorporation.in/ certificate @elitecorporation.in	13.10.2028
7	M/s. PCI Pest Control Pvt. Ltd, Mr. Shankar Ghuge, Mob. No.9082572831	Unit No. A-3 (B), A- 4 (A) & A- 4 (C), 1st Floor, Acme Industrial Estate, Minerva Premises Co-op. Soc. Ltd., Minerva Estate, C.S. No. 145, Bunder Road, Sewri (East), Mumbai- 400 015.	09.08.2025
8	M/s. Paragon Pesticides, Mrs. Pallavi Dicken Thomas	164, 4 th Floor, Modi Street, Zaveri Chember, Fort, Mumbai.400 001 Tel.- 022-22611399 Mob. 9820076116 , 9820663604	30.09.2025
9	M/s. V-CARE Pro. Mr. Hemang P. Goradia	706/707, Shree Siddhivinayak Apt. Shraddhanand Road, Behind Kurle Aurto Garage, Vile Parle (E) Mumbai- 400 057. Tel- 26122273, 65707777, 65078888, 26122274 Email- info@vcarepcs.com Web- www.vcarepcs.com	30.09.2025
10	M/s. Pepsopp Pest Control Services Pvt. Ltd. Mo. 9920356803 Tel. 022-28905550	317, Hari Om Plaza, M.G. Road, Near Omkareshwar Temple, Borivali (East), Mumbai – 400 066. email – parel@pepcopp.co.in , info@pepcopp.co.in Website : www.pepcopp.co.in	30.11.2025
11	M/s.Express Pesticides Private Limited Mr. Felix Jerome Quadros	S-5, Khira Industrial Estate, B.M. Bhargav Road, Santacruz (W), Mumbai -400 054. Email – epcorn@yahoo.in Website- www.epcorn.com Tel -61386600 Fax-61386601	06.10.2025

Sr. No.	Name of Company & Proprietor	Address of Company	Validity upto
12	M/s. Shield India Pest Solutions (OPC) Private Limited Mr. Sunil Kanse Mob. 9167774333 8451047073	Shop No.5, 1st Floor, Friends Shopping Center, Azad Road, Opp. Central Bank of India, Near K/East Municipal Ward Office, Andheri (East), Mumbai – 400069 info@shieldpestsolutions.com www.shieldpestsolutions.com	12.04.2026
13	M/s. Ekveera Pest Control Pro. Varsha Samadhan Bagrao Mob. 8793848883 9773867071	F/001, Sarveshwar Society, Shree Krishna Nagar, Aptewadi, Shirgaon, Badlapur (East) , Thane- 421503. Email – ekveerapest@gmail.com	22.08.2025
14	M/s. GD Pest Control Private Limited Director- Mr. Sanjay Parui Mo.-9702444466/ 7738444466	Shop No.2, Navyug Co-op, Hsg. Soc. Ltd. Aarey Checknaka, Goregaon(E), Mumbai-63 Tel- 022- 29277333	18.08.2026
15	M/s.Pratishtha Pest Control Pro. Dhanshree Shankar Ravidhone Mob. 8070521999 8655292999	Shree Datta Niwas Co. Op. Hsg.Soc., A – Wing, Room No. 101, Plot No. 17, Sector 10, Kamothe, Navi Mumbai – 400 209 Email- dravidhone@gmail.com	12.03.2026
16	M/s. IPM and Fumigation India, Mr. Somsundaram Shivakumar,	Unit No.126, Bldg. No.6, Jogani Ind. Complex, Chunabhatti, Mumbai - 400 022, Phone No.022 24055888 ph. 8898078229 / 8898078252 / 8291971979	20.08.2026
17	M/s. Indu Industries Services Pro. Kailas Bhausahab Kasar	B-23, Vighnaharta CHS, Plot No. 09, Mahada Colony, Eastern Express Highway, Mulund (East), Mumbai – 400 081. Mob. 9223392272 / 8006571111	31.10.2025
18	M/s. Life Care Pest Control Services Pro. Mr. Suraj Kashinath Mohite Mob. 8291501321 8108952021	Shop No.30, Adarsh Market, Plot No. 18A, Sector 48A, Seawood (West) Navi Mumbai- 400 706 Email- lifecarepestcontrol.services@gmail.com	05.10.2026

Sr. No.	Name of Company & Proprietor	Address of Company	Validity upto
19	M/s. Shakti Enterprises Pro. Mr. Amit Hanamghar Mob. 9702820073 9969687109 982178359	Shop No. 03, Ganaraj CHS, Plot No. 57 / 1, Vashi Village, Sector 30 A, Navi Mumbai, Thane – 400 703 info@shaktipestcontrol.com www.shaktipestcontrol.com	22.05.2026
20	M/s. S P INDUSTRIES Pro: Pravin Kalidas Joshi Mob No. - 8169473531 9869781781	7- Aakashdeep Building, Govind Nagar, Sodawala Lane, Borivali (W) Mumbai 400 092. Email : spindustriesjoshi1@gmail.com pravinjosh22@gmail.com	30.12.2026
21	M/s. Shree Pest Care Services Pvt. Ltd. Shri. Rahul Shirang Lendave	7 A, Balaji Nagar, Near Dr. Babasaheb Ambedkar School, Parksite, Vikhroli, Mumbai – 400 079 Mob. 8766859905 Email – sshreepestcontrol@gmail.com	25.02.2026
22	M/s. Parth Pest Management Services Pro. Smt. Jagruti Jitendra Patil	Room No.6, Muralidhar Bldg., Road No.16, Near Gupta Oil Depot, Kisan Nagar, Wagle Estate, Thane – 400 604. Mob. 9766007928, 9820200425 Email: parthpestmangementservices@ gmail.com	25.02.2026
23	M/s. Kolson Pest Control Pro. Shri. Sachin V. Kolwankar	B/13, dhake Estate, Ground Floor, Amboli, Ceaser Road, Opp. Shivsena Shakha, Andheri. (W), Mumbai 400 058 Mob. 9869055480 , 9930997295 Email – kolsonpestcontrol@yahoo.com	17.12.2026
24	M/s. Pestermynate Enterprises Pro.- Mr. Rajendra Jadhav Mob. No. 9869228350	104, 1st Floor, Sumit Bhavan, Ganesh Gully, Lalbaug , Mumbai - 400012. Email: pestermynate@gmail.com Tel. - 022 24712345 / 24716767	14.10.2026
25	M/s. Smart Pest Management Solutions Pro. Abhijeet Anil Sarfare Mob. 9594961010	Akshar Bldg., Silver Crest, Sector 25, Kamothe, Panvel. Raigad – 410206 E-mail - smartpest3@gmail.com	12.03.2027
26	M/s. Lakshana Pest Control Pro. Lakshmi Harichandran Devendra	Flat – A / 101, Shri Datta Niwas, Plot No. 17, Sector 10, Kamothe, Panvel, Raigad – 410209 Mob. 9821369309	12.03.2027

Sr. No.	Name of Company & Proprietor	Address of Company	Validity upto
27	M/s. Shree Samarth Enterprises Pest Control Services Mr. Santosh Govalkar Mob. 9820483551 9870614990	403, 4 th Floor, Apollo CHS Ltd., R.K. Singh Marg, Behind Sona Udyog, Andheri (East), Mumbai – 400 069 Email- ssepestcontrols@gmail.com	19.03.2027
28	M/s. Saurabh Pest Control Pro. Balasaheb Shinde Mob. No. 9223392271 9326906109	402, Poorva Meghnanda CHS, G.V. Scheme Road, No. 1, Opp. Gomantak Hotel, Mulund (East), Mumbai – 400 081. Email – saurabhpcs2010@gmail.com	27.02.2027
29	M/s. Best Pest Management Services Pro. Shri. Gajanan Manikrao More Tel :- 022 -27743869 Mob. 9819690972	Shop No.04, Suwarana Premises, Sector – 7, Near Bank of India, Kharghar (ct), Panvel, Raigad – 410 210 Emai – bpms.more@gmail.com Website : www.bpmspestimgmt.com	12.03.2029
30	M/s. Tahaan Pest Solutions & Fumigation LLP Mr. Joheb Zahid Shaikh	Plot No. 903, Swaraj Planet, Opp. Jimmy Tower, Koparkharne, Thane – 400709. Mo. 7045671515 / 7738551515 Tel. 912225215500 Email- joheb@tahaanpestsolutions.com Web: www.tahaanpestsolutions.com	28.04.2026
31	M/s. Aquarius Pro. Jayprakash V. Singh Mob. 9821516634	Shop No.1-B, Mahadeo Darshan, J.V.K. Marg, Koldongri, Andheri (E), Mumbai- 400 069 Tel- 26825867	13.02.2027

Insecticide Officer